

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, z.ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE

Bakalářská práce

Trestné činy v silniční dopravě v souvislosti s užíváním drog

Autor práce: Alena Plojharová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: JUDr. Jan Bouchal

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Janu Bouchalovi, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Také děkuji svému příteli za podporu a rodině za umožnění studia.

ABSTRAKT

PLOJHAROVÁ, A. *Trestné činy v silniční dopravě s užíváním drog: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2017. Xxx s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jan Bouchal.

Klíčová slova: Trestný čin, návykové látky, drogy, ohrožení pod vlivem návykové látky

Bakalářská práce se zabývá trestnou činností v silniční dopravě s užíváním drog. Vysvětluje základní pojmy, jako jsou motorové a nemotorové vozidlo, účastník na pozemních komunikacích, přestupek, trestná činnost a návyková látka. Dále uvádí rizika, která souvisí s užíváním drogy nebo jiné návykové látky během řízení. Další kapitoly jsou zaměřené na povinnosti řidiče, oprávnění police ČR a postup při vyšetřování trestné činnosti. Práce je založena na studiu odborné literatury a je obohacena na dotazníkovém šetření s následným vyhodnocením.

ABSTRACT

PLOJHAROVÁ, A. Offenses in road transport with drug use: Bachelor thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2017. xxx. p. Supervisor: JUDr. Jan Bouchal.

Keywords: Criminal offense, addictive substances, drugs, endangering under the influence of drugs

This Bachelor thesis deals with criminal activities in road transport with drug use. It explains basic concepts, such as motorized and non-motorized vehicle, a participant in road traffic, misdemeanor, crime and addictive substance. It also mentions the risks associated with the use of drugs or other addictive substances while driving. Other chapters are focused on driving duties, privileges Czech police and *producere* in criminal investigations. The work is based in the study of scientific literature and is enriched in a survey with subsequent evaluation.

Obsah

ÚVOD	7
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 ZÁKLADNÍ POJMY	11
3 TRESTNĚ PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST ŘIDIČŮ	13
3.1 PŘESTUPEK.....	14
3.2 TRESTNÝ ČIN.....	15
4 NÁVYKOVÉ LÁTKY	21
4.1 LÉKY A LÉČIVA	21
4.2 DROGY	21
4.2.1 VLIV NÁVYKOVÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK NA SCHOPNOSTI ŘÍZENÍ VOZIDLA	23
4.2.2 VÝVOJ PÁCHÁNÍ TRESTNÉ ČINNOSTI POD VLIVEM DROG.....	28
4.2.3 OHROŽENÍ POD VLIVEM NÁVYKOVÉ LÁTKY.....	29
4.2.4 SUBSTITUČNÍ LÉČBA DROGOVÉ ZÁVISLOSTI.....	31
5 POVINNOSTI ŘIDIČE	33
6 OPRÁVNĚNÍ POLICIE ČR	36
6.1 POSTUP PŘI VYŠETŘOVÁNÍ	39
7 VLASTNÍ VÝZKUM	40
7.1. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	40
7.2 SHRnutí VÝSLEDKŮ.....	46
8 NAVRHOVANÁ OPATŘENÍ	48
9 ZÁVĚR	50

Úvod

Problematika trestných činů v silniční dopravě v souvislosti s užíváním návykových a psychotropních látek, je stejně jako v minulosti, tak i v dnešní době stále aktuální a závažné téma. Roku v ruce s komercializací a zjednodušením získávání oprávnění řídit motorová vozidla, kdy se oprávnění k řízení motorových vozidel stává dostupným pro stále větší okruh osob, ne vždy však dostatečně intelektuálně a morálně vybavených a s trhem , který nabízí nepřehledné množství poměrně silných levných motorových vozidel, je téma trestné činnosti v dopravě, páchané pod vlivem návykových a psychotropních látek, dle mého názoru i dle dostupných statistických údajů, stále aktuálnější a nárůst této trestné činnosti je alarmující. Stejně jako následky vysokých škod na životech, zdraví a majetku obětí dopravních nehod, jichž příčinou nebo jednou z příčin bylo užití psychotropních a návykových látek před, či dokonce během jízdy s motorovým i nemotorovým vozidlem.

Co se týká dané problematiky se poslední době přiřadil dokonce i terorismus, v silniční dopravě v souvislosti s užitím návykových a psychotropních látek , před jízdou, či během jízdy, je v současné době aktuální a alarmující téma nejen v České republice, ale vzhledem k migračnímu proudu osob z jiných kulturních prostředí , ze států a oblastí s výrazně odlišným přístupem k dodržování jakýchkoliv zákonů a taktéž s výrazně menším respektem k dodržování " pouhých" dopravních předpisů, kdy jsou jejich Řidičské průkazy na základě mezinárodních dohod, platné i bez znalosti jazyka a dopravních předpisů hostitelské země, alarmujícím tématem i v zemích celé Evropské unie.

Dá se říci, že prakticky každý den, dokonce v každém okamžiku můžeme kolem sebe sledovat, buď přímo, nebo prostřednictvím mediálního servisu, či dokonce on-line na sociálních sítích, velké množství reportáží, jejichž předmětem je dopravní nehoda s velmi vážnými následky na životech, zdraví a majetku. Dnes je většinou způsobená jako hlavní příčinou, nebo jako jednou z hlavních příčin, požitím návykové a psychotropní látky před jízdou, či dokonce během řízení vozidla samotného. Ačkoliv, média zařazují do vysílání reportáže hlavně z důvodu jejich morbidní atraktivity a tím zvýšení sledovanosti stanice, přeci jen lze u takové informace vystopovat i funkci naučnou a preventivní, ovšem bez potřebné reflexe, neboť chybí většinou odborný výklad. Zároveň se však jeví jako skutečnost, že zvýšení společenské informovanosti o

množství nehod pod vlivem návykové a psychotropní látky a jejich neustálá přítomnost v médiích, vede k otupění společnosti vůči tomuto fenoménu a ke zvýšení společenské tolerance k užívání návykových a psychotropních látek, při nebo před řízením motorových i nemotorových vozidel. Při provedení běžného amatérského průzkumu v restauracích, kam běžně zajíždějí motoristé, nebo na cyklistických stezkách, kde je tento trend ještě viditelnější, kdy budeme sledovat jaké nápoje řidiči motorových i nemotorových vozidel běžně požívají. Zjistíme, že malé či i velké pivo, je-li jedno, je prakticky považováno za naprostý běžný standard u mužů i u žen a zejména mladší generace řidičů si jeho požitím jakékoliv porušení platných zákonů, naprosto nepřipouští.

Jednou z příčin tohoto stavu by mohla být skutečnost, že po odborné a osvětové preventivní stránce, není trestným činům v dopravě souvisejících s požitím psychotropních a návykových látek (drog) před nebo během řízení motorového či nemotorového vozidla, věnován náležitý mediální prostor pro odborná hodnocení a prevenci, jaký by si tento závažný a alarmující problém zasloužil. Ze všech statistik plyne, že četnost trestných činů v dopravě, způsobených pod vlivem alkoholu či drog, je na vzestupné křivce a to nikoliv jen přímo úměrné vzrůstajícímu počtu řidičů a vozidel, ale strmější. Zde se pravděpodobně odráží určitá rezignace či odpor mladší generace ke striktnímu dodržování zákonů a tyto jsou považovány spíše za soubor doporučených pravidel. Tento trend je vzestupný i navzdory snaze Ministerstva vnitra, Ministerstva dopravy, Besipu a dalších organizací o zvrácení vzestupného trendu i navzdory nemalým finančním prostředkům na boj proti drogám a alkoholu za volantem, vynaloženým společností.

Zároveň se spektrum užitých návykových a psychotropních látek přesouvá od drog měkkých tj. především etylalkoholu, ke drogám tvrdým, kde se jejich druh zřejmě liší i prostředím, kde se doprava uskutečňuje. Jiné návykové a psychotropní látky se zřejmě užívají v extravilánu, hlavně v dálkové dopravě kde se budou převážně užívat stimulanty a jiná skladba užitých látek bude užitá ve městě, při náhodných a příležitostných jízdách.

Užíváním psychotropních a návykových látek dochází k poškození života a zdraví člověka. Problém užívání návykových a psychotropních látek v dopravě začíná zřejmě již při samotném výcviku řidičů a vlastně již přístupem státu k „nárokové

položce“, v jakou se proměnilo řidičské oprávnění. Tím, že se ze školení a získání řidičského průkazu stala v podstatě živnost, dochází ke snaze autoškol „ za peníze „ zajistit každému uchazeči řidičský průkaz stůj co stůj. Současná úroveň autoškol a trendy v automobilovém průmyslu jasně napovídají, že svět jednak přijal prapodivnou myšlenku, že individuální doprava se stala „ Základním lidským právem“, zatímco by měla být možností pro odpovědné, spolehlivé a vyškolené občany – v podstatě by měl být výběr podobný jako u získání zbrojního průkazu.

Z programů rozvoje silniční dopravy a z vývoje autonomních řídicích režimů vozidel je zřejmé, že na odpovědného a školeného individuálního řidiče společnost rezignuje a místo toho se vyvíjí velmi drahá technika. Na zvyšující se podíl užitých drog mezi řidiči se podílí jednak převzetí velmi liberarálních modelů, rozvinutých zemí “ ohledně prevence, ale hlavně v oblasti nesmyslně humární represe v podobě naprosto nedostatečných trestů pro pachatele, kdy sníme o jeho převýchově, když vzhledem ke stoupající křivce podílu drogově závislých řidičů, bychom delikty měli začít spíše exemplárně trestat a nikoliv bagatelizovat.

Drakonická opatření, by byla pouze na dobu dočasnou, nikoliv do vychování odpovědné veřejnosti, ale do doby zavedení nových dopravních systémů – tj. autonomních řídicích systémů vozů ve sdílené individuální dopravě, samořídící inteligentní dálnice pro dopravu nákladní či kapslové potrubní systémy. Zcela nové koncepce dopravy se budou zřejmě postupně uvádět do života, dle dostupných evropských studií, v horizontu 15 až 20 let.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je objasnit a charakterizovat, „trestné činy v silniční dopravě v souvislosti s užíváním drog“. Trestné činy v silniční dopravě budou popisovány jako současné aktuální téma a problém v dnešní společnosti. Tato práce analyzuje a hodnotí postup policistů při silniční kontrole, zda řidič neřídí pod vlivem návykové látky. Dále je popisován postup při prověřování, zda tímto jednáním byl spáchán přestupek nebo trestný čin.

Teoretická část je obsahovaná odbornou literaturou a internetovými zdroji, týkajícími se dané problematiky. V této části jsou detailně popsány trestné činy v silniční dopravě v souvislosti s užíváním drog, jednotlivé druhy drogy a jiné návykové látky, jejich vliv na řidiče, závislost na drogách a jejich substituční léčba.

Druhá část bakalářské práce je zaměřena na povinnosti řidiče, kteří jsou povinni při zjištění alkoholu v krvi nebo jiné návykové látky podrobit se výzvám policistům. Šestá kapitola bakalářské práce je věnována oprávnění Policie ČR, kde nám zákon stanoví činnost dopravní policie a jak příslušníci mají postupovat při vyšetřování. Další podkapitola navazuje na předchozí kapitolu, kde jsou definovány základní údaje v průběhu vyšetřování.

V závěrečné části bakalářské práce bude prostřednictvím dotazníkového šetření zjišťován názor společnosti na trestné činy v dopravě v souvislosti s užíváním drog. Za pomoci položených otázek týkajících se dané problematiky bude zjištěno, co si veřejnost myslí o problému trestný čin v dopravě v souvislosti s užíváním drog. Shrnutí výsledků bude znázorněno pomocí grafů.

2 Základní pojmy

2.1 Motorové a nemotorové vozidlo

Význam tohoto pojmu je uveden v zákoně č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích ve znění pozdějších předpisů, kde je uvedeno, že motorové vozidlo je každé vozidlo poháněné vlastní pohonnou jednotkou a trolejbus. Co se týká nemotorového vozidla, tak výše uvedený zákon hovoří, že nemotorové vozidlo je přípojné vozidlo a vozidlo pohybující se pomocí lidské nebo zvířecí síly, například jízdní kolo, ruční vozík nebo potahové vozidlo.¹

a) Účastník na pozemních komunikacích

Účastníkem provozu na pozemní komunikaci je každá osoba, která se přímým způsobem účastní silničního provozu. Jedná se o spolujezdce, chodce, jezdce na zvířeti a osoba přibraná k zajištění bezpečnosti silničního provozu.²

b) Pozemní komunikace a jejich rozdělení

Pozemní komunikace je dopravní cesta, která je potřebná k užívání silničními a jinými vozidly a chodci. Rozdělení je stanoveno zákonem č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích. Člení se na dálnice, silnice, místní komunikace a účelové komunikace. Hlavní cíl dálnic je, že se na nich vykonává zejména dálková a mezinárodní přeprava. Rychlost provozu je stanovena tím, že dálnice je stavěna bez úrovnových křížení, s určenými místy pro vjezd a výjezd a má oddělené jízdní pruhy pro určité směry dělicím pásem. Ovšem její užití je zpoplatněno mýtem.³

Jedná se pak o užití vozidla v systému časového zpoplatnění s uhrazením časového poplatku⁴. Na dálniční těleso nesmí vjet vozidla nebo jízdní soupravy, jejichž

¹ Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Vydání:16. Praha: ARMEX Publishing, 2016.

² PORADA, Viktor. Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi. Praha: Linde, 2000, s. 35.

³ Česko. Zákon č. 13 o pozemních komunikacích ze dne 23. ledna 1997. In Sbírnka zákonů Česká republika. 1997, část 1, §2.

⁴ ČERNÍNOVÁ, Michaela. Zákon o pozemních komunikacích: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015.

nejvyšší dovolená rychlost není nižší než 80 km/h a vyjma obslužných míst tam nesmí vstupovat chodci.⁵

V souvislosti s trestnou činností při provozu motorových vozidel, pak existuje jedno specifikum ohledně místa, na kterém se dá čin spáchat. Pokud je uložen trest zákazu činnosti řízení vozidla, lze tento trest mařit i užitím vozidla mimo veřejnou komunikaci.⁶

c) Dopravní nehoda

Dle § 47 zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů lze dopravní nehodu definovat jako událost v provozu na pozemních komunikacích například havárie nebo srážka, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci a při níž, dochází k usmrcení nebo zranění osob nebo ke škodě na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu.⁷

Co se týká řidiče, který měl účast na dopravní nehodě je povinen neprodleně zastavit vozidlo, zdržet se požití alkoholického nápoje a užití jiné návykové látky po nehodě po dobu, do kdy by to bylo na újmu zjištění, zda před jízdou nebo během jízdy požil alkoholický nápoj nebo jinou návykovou látku, vždy však do doby příjezdu policisty a to v případě, že jsou účastníci dopravní nehody povinni ohlásit nehodu policistovi.⁸

⁵ Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Vydání: šestnácté. Praha: ARMEX Publishing, 2016.

⁶ Vlastní výzkum

⁷ Česko. Zákon č. 361 o provozu na pozemních komunikacích ze dne 19. října 2000. In sbírka zákonů Česká republika. 2000, část, §47, odst. 1.

⁸ Česko. Zákon č. 361 o provozu na pozemních komunikacích ze dne 19. října 2000. In sbírka zákonů Česká republika. 2000, část, §47, odst. 2.

3 Trestně právní odpovědnost řidičů

Podle ustanovení § 2 písm. dle zákona č. 261/2000 Sb. o provozu na komunikacích řidič považován účastník provozu na pozemních komunikacích, který řídí motorové a nemotorové vozidlo anebo tramvaj, řidičem je i jezdec na zvířeti.⁹ Obecně lze říci, že trestně právní odpovědnost řidiče motorového vozidla vzniká, pokud splní podmínky získání řidičského průkazu. Jedná se o žadatele řidičského oprávnění, který pod dohledem učitele autoškoly, vykonává výcvik v řízení motorového vozidla, skládá závěrečné zkoušky a připravuje se k přezkoušení z odborné způsobilosti k řízení motorového vozidla.¹⁰

Zákon nepodmiňuje získání řidičského průkazu pro případ naplnění skutkové podstaty výše uvedených trestných činů, kdy hovoříme pouze o řidiči, a to bez ohledu na to, zda vlastní řidičské oprávnění. K naplnění skutkové podstaty přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky a dalších trestných činů s tím souvisejících není tato podmínka nutná, neboť řídit motorové vozidlo může i osoba, která není držitelem řidičského oprávnění.¹¹

Lze uvést i jednu výjimku, kdy cyklista jako řidič nemotorového vozidla, může svým jednáním naplnit znaky přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky a to užitím alkoholických nápojů nebo jiných návykových látek nad hranici stanovenou pro právní kvalifikaci takového skutku - například provedenou dechovou zkouškou u něho bude zjištěna hladina alkoholu v dechu vyšší jak 1 promile. I přes to, že jako řidič řídil nemotorové vozidlo ve stavu vylučujícím způsobilost, jeho jednání bude posuzováno jako přestupek proti bezpečnosti a plynulosti v silniční dopravě. Tato skutečnost je garantována nejvyšší právní normou, tedy listinou základních práv a svobod a ústavou, kdy musí být zaručen stejný trest za stejný čin každému, kdo se jej dopustí. Tento případ lze jednoduše vysvětlit tak, že pokud by se stejného jednání, jak je výše popsáno, dopustili dvě osoby, přičemž jedna by byla držitelem řidičského oprávnění, tudíž by byla trestně stíhána pro přečin ohrožení pod vlivem návykové látky spojeným se zákazem činnosti řízení motorových vozidel a druhá, protože o řidičský průkaz

⁹ Česko. Zákon č. 361 o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů ze dne 19. října 2000. In sbírka zákonů Česká republika. 2000, část 1, §2 písm. d.

¹⁰ Česko. Zákon č. 361 o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů ze dne 19. října 2000. In sbírka zákonů Česká republika. 2000, část 1, §3 odst.3 písm. b.

¹¹ Vlastní výzkum.

nevlastní by byla řešena pouze za přestupek dle § 125c odst. 1 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb., O provozu na pozemních komunikacích.¹²

3.1 Přestupek

Přestupkem se rozumí zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.¹³

Ustanovení § 30 uvádí, že přestupku se dle výše uvedeného zákona dopustí občan, který požije alkoholické nápoje nebo užije jinou návykovou látku, ačkoliv je mu známo, že bude vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost, při níž by mohl ohrozit život lidí, lze mu uložit pokutu až do 50 000 Kč a zákaz činnosti od 1 do 2 let.¹⁴ Dále se za přestupek může považovat znečištění nebo poškození pozemní komunikace, ublížení na zdraví z nedbalosti, ohrožení plynulosti nebo bezpečnosti železničního provozu.¹⁵ Sankci za přestupek lze snížit pod stanovenou hranici jen tehdy, že byl prokázán dechovou zkouškou nebo lékařským vyšetřením obsah alkoholu v krvi v množství pod 0,5 promile a současně nebylo užito žádné jiné návykové látky.¹⁶

Jestliže byla u řidiče naměřená hladina alkoholu v krvi vyšší než 0,3 promile jde o přestupek u kterého se ukládá pokuta ve výši 2 000 Kč až 20 000 Kč a zákaz činnosti v období 6 až 12 měsíců. Pokud řidič se odmítne podrobit orientační dechové zkoušce nebo lékařskému vyšetření, kde došlo ke zjištění alkoholu, hrozí pokuta ve výši 25 000 Kč až 50 000 Kč a zákaz řízení na 1 až 2 roky.¹⁷

Ustanovení § 125c odst. 1 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, říká, že přestupku se jako fyzická osoba dopustí ten, kdo v rozporu s ustanovením § 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na

¹² Vlastní výzkum.

¹³ Česko. Zákon č. 200 Přestupkový zákon ze dne 17. května 1990. In Sbíрка zákonů Česká republika. 1990, část 1, §2.

¹⁴ Česko. Zákon č. 200 Přestupkový zákon ze dne 17. května 1990. In Sbíрка zákonů Česká republika. 1990, část 2, §30 písm. g.

¹⁵ KOPECKÝ, Z.: Občan a dopravní nehoda. Praha, 1998, s. 10.

¹⁶ Česko. Zákon č. 200 Přestupkový zákon ze dne 17. května 1990. In Sbíрка zákonů Česká republika. 1990, část 2, §30, odst. 3.

¹⁷ *Právní linka: Právní poradna, smlouvy, právní rady, články* [online]. Mgr. Petr Kausta, advokát, advokátní kancelář Kausta & partneři, 2010 [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.pravnilinka.cz/bezplatna-pravni-poradna-zdarma/prestupky-a-trestne-ciny-v-doprave.html>

pozemních komunikacích, řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky.¹⁸

Dále se přestupku dopustí řidič tím, že požije návykovou látku a následně užije vozidlo a nedá přednost v jízdě, jede rychle, obecně ohrožuje účastníky provozu na pozemních komunikacích a je agresivní. Jiný přestupek udělá řidič, který je pod vlivem drogy např. jede na červenou, nedává při změně jízdy blinkry, vybrzdí ostatní vozidla a jiný přestupek udělá řidič po droze, která má útlumové účinky. V tomto stavu je řidič vláčně mimo a tím se spíše dopouští přestupku z nepozornosti např. jízda v protisměru, klíčkování, ve městě jezdí po chodníku, aniž by o tom věděl. Jde o to, že při užití útlumové drogy tělo nevnímá a nesoustředí se na jízdu.¹⁹

3.2 Trestný čin

Trestným činem je dle zákona č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku takový protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Co se týká trestní odpovědnosti, tak je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.²⁰

Rozeznáváme tři druhy trestných činů a to za prvé **PŘEČINY**, kde podle § 14 trestního zákoníku jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Za druhé **ZLOČINY**, jedná se o všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny. A za třetí **ZVLÁŠT ZÁVAŽNÉ ZLOČINY** jsou ty úmyslné trestné činy s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.²¹

a. Zavinění trestného činu z nedbalosti

¹⁸ Česko. Zákon č. 361 Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů ze dne 19. října 2000. In Sběrka zákonů Česká republika. 2000, §125c, odst. 1 písm.

¹⁹ Vlastní výzkum.

²⁰ Česko. Zákon č. 40 Trestní zákoník ze dne 8. ledna 2009. In sbírka zákonů České republika. 2009

²¹ Česko. Zákon č. 40 Trestní zákoník ze dne 8. ledna 2009. In sbírka zákonů České republika. 2009

Trestným činem, který je spáchán z nedbalosti, se rozumí, *jestliže pachatel*:

- **věděl**, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně **porušit** nebo **ohrožit** zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí

- **nevěděl**, že svým jednáním může takové **porušení** nebo **ohrožení** způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem případu a k svým osobním poměrům **vědět měl a mohl**.²²

Z hrubé nedbalosti je trestný čin spáchán, jestliže přístup pachatele k požadavku náležité opatrnosti svědčí o zřejmé bezohlednosti pachatele k zájmům chráněným trestním zákonem.²³

Mezi nedbalostní trestné činy na úseku silniční dopravy patří:

- a) Trestný čin usmrcení z nedbalosti (§143 TZ).
- b) Trestný čin těžké ublížení na zdraví z nedbalosti (§147 TZ).
- c) Trestný čin ublížení na zdraví z nedbalosti (§148 TZ).
- d) Trestný čin obecné ohrožení z nedbalosti (§273 TZ).
- e) Trestný čin poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti (§277 TZ).

a) Tento trestný čin je uveden v ustanovení §143 trestního zákoníku, kde odstavec 1 definuje, „Kdo jinému z nedbalosti způsobí smrt, bude potrestán odnětím svobody až na 3 roky nebo zákazem činnosti. (2) Odnětím svobody na jeden rok až 6 let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.“²⁴ Jestliže pachatel věděl nebo měl a mohl vědět, že svým jednáním může jinému ublížit na zdraví, nevěděl však, že vzhledem k okolnostem a svým poměrům ani vědět nemusel a nemohl. Lze tímto jednáním, jímž tento následek způsobil a posoudit ho při porušení důležité povinnosti pouze jako trestný čin ublížení na zdraví z nedbalosti podle §148, nikoli však jako trestný čin podle §143 trestního zákona.²⁵

²² Česko. Zákon č. 40 Trestní zákoník ze dne 8. ledna 2009. In sbírka zákonů Česká republika. 2009.

²³ DRAŠTÍK, Antonín, Jan ENGELMANN a Aleš FLÍDR. Silniční doprava-trestná činnost. Český Těšín: Poradce, 2011.

²⁴ Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009. In sbírka zákonů České republiky. 2009, §143.

²⁵ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník., Praha, 2009, s. 1336.

b) Kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. Odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona. Kdo z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.²⁶

c) Kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.²⁷

d) Kdo z nedbalosti způsobí obecné nebezpečí tím, že vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu (5 000 000 Kč) tím, že zapříčiní požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, nebo kdo z nedbalosti obecné nebezpečí zvýší nebo ztíží jeho odvracení nebo zmírnění. Trest je podle okolností a závažnosti stanoven na 2 roky odnětí svobody nebo zákazem činnosti.²⁸

e) Kdo z hrubé nedbalosti zničí, poškodí, odstraní nebo učiní neupotřebitelným obecně prospěšné zařízení nebo ohrozí provoz obecně prospěšného zařízení, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. (2) Odnětím svobody až na 3 léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu (5 000 000 Kč), nebo spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.²⁹

²⁶ Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009. In sbírka zákonů České republiky. 2009, §147.

²⁷ Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009. In sbírka zákonů České republiky. 2009, §148.

²⁸ Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009. In sbírka zákonů České republiky. 2009, §273.

²⁹ Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009. In sbírka zákonů České republiky. 2009, §277.

Za obecné prospěšné zařízení se považuje podle ustanovení § 132 trestního zákoníku veřejné ochranné zařízení proti požáru, povodni nebo jiné živelní pohromě, obranné nebo ochranné zařízení proti leteckým a jiným podobným útokům nebo jejich následkům, ochranné zařízení proti úniku znečišťujících látek, zařízení energetické nebo vodárenské, podmořský kabel nebo podmořské potrubí, zařízení a sítě elektronických komunikací a koncová telekomunikační a rádiová zařízení, zařízení držitele poštovní licence, zařízení pro veřejnou dopravu, včetně součástí dráhy a drážních vozidel ve veřejné drážní dopravě a svislých zákazových nebo příkazových dopravních značek a dopravních značek upravujících přednost.³⁰

b. Zavinění trestného činu úmyslně

Trestný čin je spáchán **úmyslně**, jestliže pachatel **chtěl** způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, nebo **věděl**, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím **srozuměn**. Srozuměním se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem.³¹

Mezi úmyslné trestné činy v silniční dopravě patří:

- a) Trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274 TZ).
- b) Trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (§ 337 TZ).
- c) Trestný čin neoprávněného užívání cizí věci (§ 207 TZ).
- d) Neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku (§151 TZ).
- e) Trestný čin terorismus (§311TZ)

a) Úmyslným trestným činem na úseku dopravy je např. trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 trestního zákona, který postihuje pachatele, který vykonává činnost řízení motorového vozidla ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, při kterém může ohrozit život,

³⁰ Česko. Zákon č. 40 Trestní zákoník ze dne 8. ledna 2009. In sbírka zákonů České republiky. 2009, §132.

³¹ DRAŠTÍK, Antonín, Jan ENGELMANN a Aleš FLÍDR. Silniční doprava-trestná činnost. Český Těšín: Poradce, 2011.

zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku.³²Tento trestný čin pak často bývá v souběhu s veřejným ohrožením. Jakmile se u řidiče naměří hladina alkoholu v krvi, která dosáhla 1 promile, jedná se o trestný čin a zároveň za tohoto stavu je řidič považován za nezpůsobilého řídit vozidlo.³³V případě, že jednání je posouzeno jako trestný čin, tak řidiči hrozí trest odnětí svobody ve výši jednoho roku, peněžitý trest nebo zákaz řízení. Pokud řidič během užití alkoholu způsobil dopravní nehodu, může dostat trest odnětí svobody ve výši 3 měsíců až 3 roky.

Řidičům, kteří pod vlivem alkoholu vyšší než 1 promile způsobí dopravní nehodu a nezpůsobí při ní další osobě zranění, hrozí v případě uznání viny až 3 roky vězení. Pokud řídí takto opilý a jen shodou šťastných náhod nehodu nezpůsobí, hrozí za trestný čin pod vlivem návykové látky trest odnětí svobody až na 1 rok. U cyklistů v těchto případech hrozí peněžitý trest ve výši 25 000 Kč až 50 000 Kč.³⁴

b) Pachatel maří nebo stěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána nebo pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle jiného právního předpisu nebo pro kterou takové oprávnění pozbyl.³⁵ Lze můžeme říci, že jde o řízení motorového vozidla v době, kdy je řidiči tato povinnost zakázána. Zde je posuzováno, zda řidič v době řízení o zákazu věděl, neboť k trestnosti tohoto činu jde zásadně o úmyslně zavinění.³⁶

c) Pachatel se zmocní cizí věci nikoli malé hodnoty nebo motorového vozidla v úmyslu přechodně užívat nebo způsobí škodu nikoli malou (25 000 Kč) tím, že přechodně užívá věc, která mu byla svěřena. Oba tyto způsoby souvisí se silniční dopravou např. pachatel si vypůjčí cizí automobil s cílem přepravit se z bodu A do bodu B.³⁷

³² DRAŠTÍK, Antonín, Jan ENGELMANN a Aleš FLÍDR. Silniční doprava-trestná činnost. Český Těšín: Poradce, 2011.

³³ Vlastní výzkum.

³⁴ *Policie České republiky – KŘP Královéhradeckého kraje: Dopravní nehody pod vlivem alkoholu* [online]. ZPRAVODAJSTVÍ KŘ: mjr. Mgr. Ivana Ježková, 2015 [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/zpravodajstvi-2015-zpravodajstvi-kr-ff.aspx>

³⁵ Česko. Zákon č. 40 Trestní zákoník ze dne 8. ledna 2009. In sbírka zákonů České republiky. 2009.

³⁶ ŠTÁBLOVÁ, R. a kol. Trestní zákoník., 1. Praha, 2009, s. 2911.

³⁷ Česko. Zákon č. 40 Trestní zákoník ze dne 8. ledna 2009. In sbírka zákonů České republiky. 2009

d) Tento trestný čin se týká dopravních nehod se zraněním osob, kdy pachatel musí být účastníkem dopravní nehody podle §151 TZ, kde nám zákon říká, že řidič dopravního prostředku, který po dopravní nehodě, na niž měl účast, neposkytne osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, potřebnou pomoc, pokud mu v poskytnutí této pomoci nebrání nebezpečí, hrozící jemu nebo jinému bude potrestán odnětím svobody až na 5 let nebo zákazem činnosti.³⁸

e) Kdo v úmyslu poškodit ústavní zřízení nebo obranyschopnost České republiky, narušit nebo zničit základní politickou, hospodářskou nebo sociální strukturu České republiky nebo mezinárodní organizace, závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo nebo protiprávně přinutit vládu nebo jiný orgán veřejné moci nebo mezinárodní organizaci, aby něco konala, opominula nebo trpěla. Provede útok ohrožující život nebo zdraví člověka s cílem způsobit mu smrt nebo těžkou újmu na zdraví, zmocní se rukojmí nebo provede únos, zničí nebo poškodí ve větší míře veřejné zařízení, dopravní nebo telekomunikační systém bude potrestán odnětím svobody na 12 až 20 let.³⁹

³⁸ Česko. Zákon č. 40 Trestní zákoník ze dne 8. ledna 2009. In sbírka zákonů České republiky. 2009

³⁹ Česko. Zákon č. 40 Trestní zákoník ze dne 17. září 2015. In Sbírká zákonů České republiky. 2015

4 Návykové látky

Návykovou látkou se rozumí všechny psychotropní, omamné a ostatní látky, které negativně ovlivňují psychiku člověka. Ovládají a rozpoznávají schopnosti člověka nebo jeho sociální chování.⁴⁰

Psychotropní látkou se rozumí látka, která působí na psychiku člověka, ovlivňuje jeho smyslové vnímání a prožívání okolí i sami sebe (např. pocit pohody, zvýšeného sebevědomí, které je způsobené alkoholem, drogami). Omamná látka je chemická látka, navazující útlumu, poruchy, vědomí a necitlivost k bolest. Převážně se jedná o opiáty a opioidy.⁴¹

4.1 Léky a léčiva

Tato skupina látek má složitější situace při zjišťování ovlivnění účastníka na pozemních komunikacích jinými návykovými látkami. V případě podezření, že účastník dopravní nehody byl ovlivněn návykovou látkou, je potřeba lékařské vyšetření včetně zajištění odběru biologického materiálu. Biologickým materiálem se rozumí odběr krve nebo moče lékařem nebo odborným zdravotnickým personálem.⁴²

Zjišťování přítomnosti jiných látek než alkoholu v organismu účastníků dopravních nehod je zatím prováděno pouze v některých případech nehod a to na příslušném pracovišti. U některých druhů léčiv se objevuje v příbalovém letáku varování, že může dojít k ovlivnění pozornosti řidiče a není doporučeno jejich užívání při řízení motorového vozidla. Podle předpisů, které jsou platné v České republice, nesmí řidič usednout za volant, je-li pod vlivem léků, které by mohly jeho schopnost řízení omezit.⁴³

4.2 Drogy

Jedná se o jednoduchou léčivou látku, organickou nebo anorganickou, která se užívá samostatně nebo jako přísada.⁴⁴ Drogová problematika v České republice nám ukazuje, jaké návykové látky jsou nejčastěji užívány či zneužívány, a lze se tak s nimi

⁴⁰ SVATOŠ, R.: Kriminologie. Plzeň, 2012, s. 202.

⁴¹ *Ostrov radosti Středisko volného času* [online]. Zlín [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.ostrovzl.cz/prevence/uzivani-navykovych-latek/>

⁴² PORADA, Viktor. Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi. Praha: Linde, 2000, s. 164.

⁴³ BLAŽEJOVSKÝ, Marek. Drogy v dopravě. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 54-55.

⁴⁴ GANERI, A. Drogy – Od extáze k agonii. Praha, 2001, s. 5.

setkat v souvislosti s řízením motorových vozidel. Každá z těchto látek má odlišný účinek na lidskou psychiku a jinak ovlivňuje psychické a psychomotorické vlastnosti jedince.⁴⁵

Drogy rozdělujeme na:⁴⁶

- **přírodní** (kanabis, houby apod)
- **polosyntetické** (kokain, LSD, heorin apod.)
- **syntetické** (amfetaminy, toulén).

- Mezi hlavní dělení drog patří:⁴⁷
 - **Měkké** – do této skupiny spadají látky, které jsou obsaženy v konopí, kofeinu (v kávě a v čaji) a také v čokoládě. Tato skupina se obecně považuje za bezpečnější u nichž nehrozí tak velké riziko závislosti a uživatelé se nedostávají do problémů.

 - **Tvrdé** - tato skupina drog obsahuje heroin, kokain, alkohol, nikotin, fencyklidin apod. V této skupině již hovoříme o větší závislosti a o velkém riziku komplikací.

Dále lze rozdělit tyto látky podle účinku:

- **Psychedelika** – LSD, extáze a látky, které jsou obsaženy v konopí. Někdy je lze označit též jako halucinogeny.
- **Stimulanty** – kokain, metamfetamin, nikotin, kofein. Tyto látky stimulují fyzické a psychické schopnosti organismu a vyvolávají návyk.
- **Opioidy a benzodiazepiny** – heroin, morfin, buprenorfin (Subutex) a léky podobné diazepamu (Valium).
- **Organická rozpouštědla** – toluen, alkohol apod. Tato rozpouštědla mají různé účinky například vyvolávají návyk, poškozují tkáň a orgány.

⁴⁵ BLAŽEJOVSKÝ, Marek. Drogy v dopravě. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s.16.

⁴⁶ ŠTABLOVÁ, Renata a Břetislav BREJCHA. Drogy: vybrané kapitoly. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2005.

⁴⁷ [Http://www.substitucni-lecba.cz/rozdeleni-drog](http://www.substitucni-lecba.cz/rozdeleni-drog) [online]. Praha 2: MeDitorial, 2017 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.substitucni-lecba.cz/rozdeleni-drog>

Někdy se vylučuje skupina tanečních drog, které zahrnují stimulanty a psychedelika. Také je řadíme mezi měkké drogy a jiné mezi tvrdé. Do této skupiny se obvykle řadí LSD a extáze, které mají jak psychedelické, tak i stimulující účinky.

4.2.1 Vliv návykových a psychotropních látek na schopnosti řízení vozidla

Při použití jedné dávky návykových a psychotropních látek se u člověka objevují podobné příznaky jako podnapilosti. Přímé účinky jsou u různých skupin odlišné a velmi nebezpečné jsou účinky většiny stimulancií, kdy po velmi dlouhé fázi zbystrění smyslů a pocitu svěžesti, velmi strmě nastupuje hluboký útlum. V některých případech má osoba pod vlivem návykových a psychotropních látek také nezřetelnou výslovnost a jsou u ní patrné další popsané příznaky vlivu nejčastěji užívaných drog.⁴⁸ Pro zlepšení a zefektivnění policejní práce by také pomohla školení, při nichž se policisté seznamují s vnějšími znaky užití jednotlivých drog, neboť každá droga se fyziologicky projevuje specificky – zejména odlišným pachem potu a řečí těla.⁴⁹

Heroin

Jedná se o klasickou tvrdou drogu vyvolávající silnou euforii, která patří mezi opiáty. Její příznaky lze spatřit během desítek minut až několik hodin. Jedná se o stav tichého obluzení následovaný kocovinou. Vliv na řízení působí tlumivě a způsobuje útlum centrálního nervového systému. Pro vedlejší a nežádoucí účinky je potřeba se zaměřit na zástavu dechu, zvracení, nápadné zúžení zornic, pocit tepla a nedostatečné okysličení kůže, což znamená modravě zabarvená kůže.⁵⁰

Jejich škodlivé užívání v silničním provozu není patrně příliš časté, ale rizika spojená s užíváním heroínu jsou souvislá se smrtí, která nastává pro zástavu dechu, během zvracení je možnost vdechnutí žaludečního obsahu. V souvislosti s heroinem musím zmínit i užívání substitučního odvykacího přípravku SUBUTEX, se kterým někteří jedinci z odvykacích programů, čile obchodují.⁵¹

⁴⁸ PORADA, Viktor. Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi. Praha: Linde, 2000, s. 165.

⁴⁹ Vlastní zdroj.

⁵⁰ *Prev-Centrum* [online]. Praha 6 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://prevcentrum.cz/Heroin>

⁵¹ PORADA, Viktor. Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi. Praha: Linde, 2000, s. 166.

Marihuana

Marihuana patří mezi halucinogeny. Při vykouření marihuany se účinky dostavují během 5-10 minut a odeznívají po 3 hodinách. Příznakem ovlivnění jsou zarudlé oči, psychický stav osoby a její nálada.⁵² Marihuana zhoršuje schopnost řídit motorové vozidlo na 10 hodin i víc. Několika pokusy byl prokázán negativní vliv na schopnosti pilotů k řízení letadel a to až 24 hodin po vykouření jednoho jointu.⁵³ Marihuana obsahuje 426 různých chemických látek.⁵⁴ Proto po tuto dobu by měli uživatelé vystřídat řízení motorových vozidel.

Pervitin

Neboli metamfetamin je syntetická droga., která má psychostimulační účinky. Příznakem této drogy je zrychlený tep, rozšířené zornice, halucinace, neklid a třes. Vzhledem k účinkům je droga oblíbená u mladé generace a řidičů kamionů.⁵⁵ Nejen, že tento druh drogy má vliv na poruchy myšlení, ukvapenost a podrážděnost, ale její působení se v první fázi aktivuje a poté vyvolává hluboký útlum což znamená, že řidič může za jízdy usnout nebo reagovat opožděně.⁵⁶

Tento druh drogy má i kladné užívání a to zejména, že odstraňuje únavu, zrychluje myšlení a dává pocit síly a velké množství energie. Jak už již bylo zmínováno o účincích, tak je potřeba se zaměřit i na vedlejší a nežádoucí účinky, kde mezi ně patří zvýšené pocení, bolest na hrudi pocitu pronásledování a ohrožení, nepřehlédnutelné rozšíření zornic a převážně se jedná o vyčerpání organismu, který je spojený s jeho hyperstimulací tzv. dojezd.

Tlumivé látky

Příznakem ovlivnění je zpomalená řeč, dojem opilosti a poruchy myšlení. Tyto látky snižují hladinu bdělosti a prodlužují reakční čas, kde do jisté míry působí podobně jako alkohol.⁵⁷ Při užívání větších dávek dochází k ochrnutí mozkového centra, která řídí základní životní funkce například dýchací a srdeční oběh, kde tato cesta vede ke

⁵² BLAŽEJOVSKÝ, Marek. Drogy v dopravě. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 38.

⁵³ PORADA, Viktor. Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi. Praha: Linde, 2000, s. 166.

⁵⁴ BORNÍK, M., Drogy: Co bychom o nich měli vědět, Praha, 2001, s. 5.

⁵⁵ BLAŽEJOVSKÝ, Marek. Drogy v dopravě. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 33.

⁵⁶ PORADA, Viktor. Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi. Praha: Linde, 2000, s. 166.

⁵⁷ PORADA, Viktor. Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi. Praha: Linde, 2000, s. 166.

smrti jedince. Do této skupiny spadají opioidy jsou to látky, které se používají v medicíně ke zklidnění a navození spánku.⁵⁸

Kokain

Projevení příznaků u kokainu jsou například rozšířené zornice, zvýšená bdělost, pocení, halucinace, citová labilita, nespavost a únava. Pro kokain je charakteristické užívání při jízdě, kde se jedná o opakované užití dávek po velmi krátkou dobu. Při použití této drogy v dopravě může být velmi nebezpečné a to z hlediska, že během jízdy nastává riziko spánku a zpomalených reakcí.⁵⁹

Je třeba uvést, že nelze veškeré návykové látky „škatulkovat“ ohledně příznaků. Jednotlivé příznaky se mohou projevit a jiné ne. Záleží na fyziologickém stavu jedince, který je návykovou látkou ovlivněn. Dalším důležitým aspektem je, že se jinak se bude chovat (mít příznaky) jedinec při prvním užití návykové látky a jinak se bude chovat jedinec při pravidelném užívání.⁶⁰

Benzodiazepiny

V medicíně je lze považovat za nejpoužívanější a také i nejužívanější psychofarmaka. Užívá se buď jako hlavní droga, která je legálně předepisována lékařem nebo jako doplněk k droze. Benzodiazep má hypnotický, sedativní a anxiolytický efekt, který způsobuje zklidnění až spánek a odstraňuje či rozpouští strach. Při užívání je potřeba dbát na vedlejší účinky. Jedná se o únavost, spánek, poruchu krátkodobé paměti a o způsob narušení vývoje orgánu nebo poruchu jeho funkce. Pokud řidič pravidelně užívá psychoaktivní látky nebo léčiva, tak jejich účinek nebo jejich kombinace může snížit schopnost řídit motorové vozidlo.⁶¹

Extáze

Patří mezi syntetické drogy, která je charakteristická pro víkendové užívání převážně se jedná na tanečních akcích. Vyvolává stimulační účinky s nimiž je člověk schopen neustálé fyzické aktivity až do vyčerpání svého organismu. Při užívání větší

⁵⁸ *Drogová poradna* [online]. Sananim z.u, 2009[cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.drogovaporadna.cz/o-drogach-obecne.html>

⁵⁹ PORADA, Viktor. *Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi*. Praha: Linde, 2000, s. 166.

⁶⁰ Vlastní zdroj.

⁶¹ *Podane ruce na ceste ke svobode: internetova poradna* [online]. 2009 [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <http://www.extc.cz/benzodiazepiny.html>

dávky vede spíše zvýšení výskytu nežádoucích účinků jako je například nevolnost, výskyt depresí, dochází k bolestem svalů, zvýšení srdeční činnosti apod. Pokud budeme hovořit o rizicích spojená s užíváním extáze, tak se zaměříme na poruchu nervových buněk, dlouhodobé zhoršení paměti, přehřátí organismu, který může způsobit další poruchy (rozpad svalstva, selhání ledvin), srdeční arytmie a selhání imunitního systému.⁶²

PCP (andělský prach)

Phencyclidin-pipridin je syntetická droga, která spojuje stimulační, halucinogenní a hypnotické účinky. Mívá nejrůznější provedení například prášek, roztok, čípek, sprej a tablety. V podobě tablet se prodává jako extáze. Způsobuje splnutí mezi smyslovými orgány a duševními jevy. PCP se užívá nejčastěji kouřením, polknutím, šňupnutím, čípkem, sprejem nebo také injekčně. Při nižší dávce dochází k neklidu, halucinacím, poruchám a pocitu odcizení.

Při užívání vyšší dávky dojde k znečitlivění fyzických podnětu (není cítit bolest), pocit nezranitelnosti, poškozování okolí, návaly síly, záchvaty zuřivosti, násilné chování a dochází k tendenci k sebepoškození. Při velkém nebezpečí nastává nevypočitatelnost účinků, hrozí těžké toxické psychózy, agresivní a autoagresivní jednání, někde má sklony k sebevraždě a vražedné tendenci a dokonce dochází k úmrtí po ochrnutí dýchacích cest. Při dlouhodobém užívání se zvyšuje riziko vážnějších duševních chorob rozpadu osobnosti, kde dojde i k vážnému poškození srdce a jater.⁶³

LSD

LSD je silná halucinogenní droga, kde při vyšší dávce dochází k silnému efektu psychiky tzv. psychedelický prožitek a může dojít ke změnám osobnosti. Při užívání bychom měli brát ohled na vedlejší a nežádoucí účinky. Jedná se zejména o poruchu pohybové koordinace, halucinace, obavy ze ztráty duševního zdraví, narušená je i perspektiva.⁶⁴

⁶² Podane ruce na ceste ke svobodě: internetová poradna [online]. 2009 [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <http://www.extc.cz/extaze..html>

⁶³ Podane ruce na ceste ke svobodě: internetová poradna [online]. 2009 [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <http://www.extc.cz/psilocybin.html>

⁶⁴ Podane ruce na ceste ke svobodě: internetová poradna [online]. 2009 [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <http://www.extc.cz/lsd-trip.html>

Alkohol

Etylalkohol-je celkem paradoxní, že tato absolutně nejužívanější látka, pod jejímž vlivem je spácháno nejvíce trestných činů, snad už veřejností není vnímána jako droga.⁶⁵ Při osobním průzkumu jsem si všimla, že je naprosto běžné, že do restaurace v době oběda přijede 20 řidičů, klíčky od vozu položí na stůl a 80% si dá „malou dvanáctku“. Je neskutečné, jak je veřejnost k tomuto nešvaru tolerantní.⁶⁶

Užívání některých návykových látek je v mnoha zemích trestné. Alkohol je sice součástí většiny společnosti, již už po dlouhou dobu, avšak přístupy k této droze se mění. V dnešní době patří mezi návykové látky, které jsou ve většině zemích tolerovány. Závislost na alkoholu bývá velmi nenápadně a muže říct, že se jedná o nejzávažnější formu závislosti. Co se týká alkoholu za volantem, tak jde o nejčastější ohrožení na pozemních komunikacích. Na účastníkovi, který je za volantem pod vlivem alkoholu může vidět jeho agresivní chování, z kterého často plyne zvýšená kriminalita. Na jeho odbourávání má vliv zejména aktuální zdravotní stav osoby, ale i užívání léků

Podle policejních statistik je zaviněno pod vlivem alkoholu 7,1 % dopravních nehod, při kterých zemře přibližně 13% osob. V běžné provozu můžeme narazit na řidiče osobních automobilů pod vlivem alkoholu (2-3%). Stejně procento se objevuje u řidičů, kteří zemřeli následkem dopravní nehody, kterou nezavinili. Z toho lze odvodit, že riziko smrtelných nehod u řidičů pod vlivem alkoholu je 20krát vyšší než u střízlivého řidiče.⁶⁷

Toluen

Rozpouštědlo užívané inhalací, oblíbený zejména mezi sociálně slabší mládeží⁶⁸. V tomto případě se většinou jedná o specifickou činnost mladistvých, kdy je vozidlo užíváno navíc jedinci bez řidičského oprávnění a výcviku a jedná se o „adrenalinový sport“. ⁶⁹

Psilocybin

⁶⁵ *Prev-Centrum* [online]. Praha 6 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://prevcentrum.cz/Alkohol>.

⁶⁶ Vlastní zdroj.

⁶⁷ HIRT, Miroslav. *Dopravní nehody v soudním lékařství a soudním inženýrství*. Praha: Grada, 2012, s. 100.

⁶⁸ *Slayeress.blog.cz* [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://slayeress.blog.cz/rubrika/drogy>.

⁶⁹ Vlastní zdroj.

Je látka obsažena v houbách lysohlávkách. Jde o přírodní halucinogen a druh jedovatý houby, kde dochází k otravě. Menší množství způsobuje stav euforie, smíchu a hovornosti. U vyšších dávek se způsobují zrakové halucinace v podobě deformace předmětů a zvuků.⁷⁰

Canabinoidy

Zásadní účinnou látkou je THC. Nejčastějším způsobem aplikace je kouření. Při kouření je velmi rychlý nárůst účinků zhruba 3 hodiny a při požití droga účinkuje nepravidelně. Dávkování je těžké odhadnutelné a efekt trvá 6 až více hodin. V okamžiku, kdy je užita první dávka, tak nastává sevřený a úzký stav. Poté nastává spokojený stav, blaženost, ale může nastat i opačný situace, kde dochází k prohloubení úzkosti. Po odeznění účinků se objevuje únava, ospalost a otupělost. Také dochází porušení krátkodobé paměti, což může vést k atypickému chování. Intenzivní užívání vede k charakteristickým změnám v oblasti psychiky.⁷¹

4.2.2 Vývoj páchaní trestné činnosti pod vlivem drog

Trestná činnost páchána pod vlivem drog a v souvislosti s jejich obstaráváním se vyvíjí nepříznivě. Je zde třeba počítat s vysokou latencí, neboť požití drogy na rozdíl od alkoholu není na pachateli vždy patrné.⁷² Nejvíce trestných činů bylo spácháno pod vlivem drog získaných z léků (opiáty, pervitin), z dovozu (LSD, heroin) a těkavé látky. Mezi pachateli trestné činnosti pod vlivem drog tvoří ženy 10 % a mladiství kolem 15 %.⁷³

Mezi trestné činy, které jsou páchány pod vlivem drog se nejčastěji vyskytují krádeže vloupáním (do obchodu, kiosků, víkendových chat apod.), krádeže ostatní (nejčastěji motorových vozidel, jízdních kol, věcí z aut) a trestné činy násilné povahy (vraždy, úmyslné ublížení na zdraví, vydírání apod.)⁷⁴.

⁷⁰ Podane ruce na ceste ke svobodě: internetová poradna [online]. 2009 [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <http://www.extc.cz/psilocybin.html>

⁷¹ Podane ruce na ceste ke svobodě: internetová poradna [online]. 2009 [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <http://www.extc.cz/psilocybin.html>

⁷² ŠTABLOVÁ, Renata. Drogy, kriminalita a prevence. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997, s.112.

⁷³ ŠTABLOVÁ, Renata. Drogy, kriminalita a prevence. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997, s. 112.

⁷⁴ ŠTABLOVÁ, Renata. Drogy, kriminalita a prevence. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997, s.113.

Pokud budeme chtít hovořit o školní mládeži, tak není zanedbatelné, že více než jedna třetina pachatelů (kteří jsou uživateli návykových látek) ve škole propadá nebo má neomluvené absence. Zde se jedná o pachatele, kteří pochází z neúplných rodin a zhruba jedna pětina z rodin, kde byl již někdo z rodičů nebo sourozenců trestán.⁷⁵

4.2.3 Ohrožení pod vlivem návykové látky

Osoby pod vlivem alkoholu, návykových a psychotropních látek se trestné činnosti dopouštějí mnohem častěji, a to zejména u trestných činů násilného charakteru. Specifickou oblastí jsou dopravní nehody, pracovní a jiné úrazy způsobené osobou pod vlivem alkoholu nebo návykových a psychotropních látek. Jedná se například o riziko dopravní nehody, které se pronikavě zvyšuje i v případě malých dávek alkoholu. Stejně tak vykouření jedné cigarety drog z konopí může ovlivnit schopnost řízení až na 24 hodin. Z toho jednoznačně vyplývá, že riziko trestné činnosti způsobeným vlivem návykových látek se výrazně zvyšuje. Příkladem mohou být dopravní nehody pod vlivem alkoholu a drog, násilná trestná činnost u opilých osob a smrtelná předávkování.⁷⁶

Pod vlivem alkoholu má řidič různé reakce v provozu pomalejší a některé situace nesprávně vyhodnocuje. Jde třeba o špatné odhadnutí rychlosti jak svého automobilu, tak i ostatních řidičů. Největší riziko u řidiče je riskování, kde během požití alkoholu řidiči naroste sebevědomí a tím je spojené přeceňování vlastních schopností. Opilý řidič má mnohdy jistotu, že řídí dobře a že danou situaci zvládá, ale zároveň si neuvědomuje, že tím může způsobit jak dopravní nehodu, tak ohrožuje řidiče kolem sebe. Existují dvě skupiny lidí, kteří jezdí nejčastěji opilí.⁷⁷

V první skupině se jedná o mladé muže do věku 26 let. U této skupiny se převážně policisté setkávají s tzv. drogovými nehodami, kde po nadměrném pití alkoholu vyhodnotí situaci jako za zvládnutou. Převážně se jedná o situaci, ve které řidiči dojedou na benzínu pro cigarety, pití nebo pro jídlo. Ve druhé skupině budeme

⁷⁵ ŠTABLOVÁ, Renata. *Drogy, kriminalita a prevence*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997, s.133.

⁷⁶ NEŠPOR, Karel a Václav DVOŘÁK. *Prevence trestné činnosti související s návykovými látkami*. Praha: Armex, 1998, s. 47.

⁷⁷ *Dopravní právo: trestne ciny* [online]. Praha 2, 2017 [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <http://www.dopravni-pravo.cz/trestne-ciny/>

hovořit o mužích, kteří mají problémy s pitím a lze i říci, že se jedná o závislost. Nazýváme je jako alkoholiky, kteří mají potřebu pravidelně doplňovat hladinu alkoholu během dne. V tomto stavu si už neuvědomují, že mají stav opilosti a to z toho důvodu, že už jsou na to zvyklí.⁷⁸ Za trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky hrozí pachatelé až 1 rok za mřížemi. Pokud by došlo k důsledkům vyloučení způsobilosti, kde řidič způsobil dopravní nehodu, může mu být uložen trest odnětí svobody až na 3 roky.⁷⁹

U trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky je vyžadováno úmyslné zavinění, kde skutková podstata spočívá ve vykonávání zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je možné ohrozit život nebo způsobit značnou škodu ve stavu vylučující způsobilost, kterou si přivodil požitím návykové látky. Z hlediska znalce je klíčový zejména průkaz přítomnosti návykové látky v organismu a následné posouzení vlivu na stavu vylučující způsobilost k provozování činnosti. K povaze této věci jsou přizváni znalci z oboru toxikologie a soudního lékařství. V současnosti je problém prokázat množství alkoholu v organismu člověka.⁸⁰

Vezmeme to z biologického hlediska, kde jde o rozdíl mezi koncentrací alkoholu v krvi zjištěnou přímo ze vzorku a koncentrací alkoholu v krvi za přítomnosti dechového analyzátoru. Zde lze říci, že jde o rozpor s realitou, kdy obě hodnoty jsou shodné. Nejen z toho důvodu je prokazování a hodnocení koncentrace alkoholu v krvi, jak v trestním, tak i ve správním řízení problematikou velmi komplikovanou.⁸¹

Na závěr je třeba uvést, že kromě výše uvedených trestných činů se v dopravě vyskytují i další, např: maření výkonu úředního rozhodnutí dle § 337 tř. zák., Neoprávněné užívání cizí věci dle § 207 nebo Obecné ohrožení nedbalostí dle § 273 tr. zák. Též bývají v souvislosti s dopravními nehodami přibráni znalci k posuzování deliktů, které jsou vzhledem ke své společenské škodlivosti předmětem správního řízení

⁷⁸ *Centrum dopravního výzkumu: U mladých řidičů jsou časté diskotékové dopravní nehody* [online]. brnensky.denik.cz: Monika Krylová, 2017 [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <http://brnensky.denik.cz/nehody/u-mladych-ridicu-jsou-caste-diskotekove-dopravni-nehody-rika-psycholog-20170313.html>

⁷⁹ *Dopravní právo: trestné činy* [online]. Praha 2, 2017 [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <http://www.dopravni-pravo.cz/trestne-ciny/>

⁸⁰ HIRT, Miroslav. *Dopravní nehody v soudním lékařství a soudním inženýrství*. Praha: Grada, 2012, s. 141.

⁸¹ HIRT, Miroslav. *Dopravní nehody v soudním lékařství a soudním inženýrství*. Praha: Grada, 2012, s. 140-141.

(typičtí znalci z odvětví soudního lékařství u řízení motorového vozidla po požití alkoholického nápoje).⁸²

4.2.4 Substituční léčba drogové závislosti

Závislost je jedna z duševních poruch, které vznikají v důsledku užívání drog nebo návykových látek. Tato porucha se vyvíjí postupně a to v průběhu měsíců a let. Její rychlost závisí na druhu návykové látky, na dávkách, na způsobu aplikace dané látky, na věku uživatele a jeho tělesný a psychický stav. U mladších osob, kteří začínají užívat návykové látky, nastává rychlejší závislost na drogách. V období dospívání děti často začínají zkoušet různé typy drog. Jedná se převážně o partu kamarádů, kterým se chtějí vyrovnat. Postupem času, kdy už nejde pouze o zkoušení drogy, nastává tato zkušební doba jako koníček a tím i vznikají noví kamarádi.⁸³

Zdali dochází k pokračování užívání drog, tak je nám známo, že začínají problémy. U většiny případů jde o nejčastější problém v rodině, kde rodiče pocítují na svých dětech změnu chování, jsou agresivní slovně i fyzicky, lžou, podvádějí apod. a hlavně berou rodičem peníze na dávku. Druhý problém se objevuje, jak ve škole, tak i v zaměstnání. Co se týká z psychické stránky, tak mohou mít deprese i vidiny. V tomto případě dochází k poškození zdraví vyplývající z toho, že si volí rizikovější způsob aplikace například u stimulačních látek přejdou ke šňupání až k nitrožilní aplikaci. V konečné fázi hovoříme už o závislosti na návykových látkách. V tomto stadiu člověk neřeší, kdy má potřebu užít drogu. Hovoříme o tzv. nekonečném kolotoči, kdy se člověk stará, aby měl peníze na návykovou látku a užil si daný okamžik.⁸⁴

Potom co se rozhodne pro ukončení užívání návykové látky prožívá odvykací příznaky, které jsou mnohdy nepříjemné, proto se snaží zmírnit chutě užitím znovu stejné látky nebo její náhražky. Závislost může začít v kterémkoliv věku, ale záleží to jen na člověku, zda má potřebu vyzkoušet návykovou látku. Proto je potřeba aby se

⁸² HIRT, Miroslav. Doprávní nehody v soudním lékařství a soudním inženýrství. Praha: Grada, 2012, s. 141.

⁸³ Závislost na alkoholu prevence a léčba: Havlíčkův Brod PL-závislost na návykových látkách [online]. Havlíčkův Brod: MUDr. Hana Houdková [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.alkohol-alkoholismus.info/lecba/lecebny-psychiatricke-lecebny-seznam/havlickuv-brod-psychiatricka-lecebna/1038-havlickuv-brod-pl-zavislost-na-navykovych-latkach.html>

⁸⁴ Závislost na alkoholu prevence a léčba: Havlíčkův Brod PL-závislost na návykových látkách [online]. Havlíčkův Brod: MUDr. Hana Houdková [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.alkohol-alkoholismus.info/lecba/lecebny-psychiatricke-lecebny-seznam/havlickuv-brod-psychiatricka-lecebna/1038-havlickuv-brod-pl-zavislost-na-navykovych-latkach.html>

rodiče věnovali svým dětem a tím by nedocházelo k závislosti na návykových látkách, ikdyž postupem času sami zjistíme, že to nelze ovlivnit.⁸⁵

Substituice je jedna ze způsobů léčby, kdy je užívání drogy nahrazeno lékařsky předepsaným užíváním látky s podobnými účinky, ale výrazně s menšími riziky například, užívání heroinu je nahrazeno metadonem nebo cigarety jsou nahrazeny nikotinovými náplastmi. Cílem této léčby je eliminování užívání ilegální drogy nebo eliminace škodlivé podávání drogy, která je provázená výraznými zdravotními riziky (injekční užívání). Doba trvání je různá, začíná to od několika týdnů, měsíců či let, kdy je léčba zaměřena na časově ohraničený přechod mezi užíváním drog a abstinencí u uživatelů drog. V průběhu léčby dochází ke stabilizaci zdravotního stavu klienta, kde postupně jde o snížení dávky až k úplnému vysazení léků. V některých případech u uživatelů s dlouhodobým užíváním drog se nepředpokládá taková změna životního stylu a její motivace k abstinenci.⁸⁶

Substituční léčba je provázena psychoterapií, sociálním poradenstvím, což napomáhá klientovi postupně se zapojit do běžného života a řešit své osobní problémy. Substituční léčba také pomáhá snížit náklady na léčbu zdravotních potíží, ke kterým by další užívání drog u klienta vedlo, k eliminaci kriminálních činů spojených se získáváním peněz na drogy, k přenosu infekčních onemocnění prostřednictvím rizikového způsobu aplikace drog. Stabilizovaný klient má možnost si najít zaměstnání a v rámci svých možností normálně fungovat ve společnosti. Dále je možné ve spolupráci s lékařem zahájit substituci buprenorfinem (Subutex). Lze říci, že subutex může být předepsat bez lékařské specializace, ale nejlepší je vyhledat psychiatra, který se specializuje na návykové choroby.⁸⁷

⁸⁵ *Závislost na alkoholu prevence a léčba: Havlíčkův Brod PL-závislost na návykových látkách* [online]. Havlíčkův Brod: MUDr. Hana Houdková [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.alkohol-alkoholismus.info/lecba/lecebny-psychiatricke-lecebny-seznam/havlickuv-brod-psychiatricka-lecebna/1038-havlickuv-brod-pl-zavislost-na-navykovych-latkach.html>

⁸⁶ *Drogová poradna* [online]. Sananim z.u, 2009 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.drogovaporadna.cz/pomoc-a-lecba/substutucni-lecba.html>

⁸⁷ *Drogová poradna* [online]. Sananim z.u, 2009 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.drogovaporadna.cz/pomoc-a-lecba/substutucni-lecba.html>

5 Povinnosti řidiče

Pokud budeme chtít rozebrat povinnosti řidiče, tak jak jsme si uvedli již výše, tak za řidiče je považován ten, který řídí motorové nebo nemotorové vozidlo. Co se týká návykových látek, tak jsou uvedeny v zákoně č. 361/2000 Sb. O pozemních komunikacích ve znění pozdějších změn a předpisů, kde jsou stanoveny povinnosti pro řidiče. Například řidič je povinen dle ustanovení § 5 písm. f) a g) zákona č. 316/2000 Sb., o pozemních komunikacích podrobit se na výzvu policisty, vojenského policisty, zaměstnavatele, ošetřujícího lékaře nebo strážníka obecní policie a podrobit se vyšetření podle zvláštního předpisu (zákon č. 379/2005 Sb., o opatření k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů) kde jde o zjištění, zda není ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou než alkoholem.⁸⁸

Dále řidič nesmí požit žádný alkoholický nápoj ani jinou návykovou a psychotropní látku, která obsahuje alkohol nebo užít jinou návykovou látku během jízdy. Je zcela zakázáno požití alkoholických nápojů během řízení a to před nebo během jízdy. Nelze opomenout, že nesmí řídit vozidlo nebo jet na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, kdy by mohl být ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky. V případě jiných návykových látek uvedených v prováděcím právním předpise se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou, která má množství v krevním vzorku řidiče alespoň limitní hodnoty stanovené v prováděcím právním předpisem.⁸⁹

Pokud by mohl být při začátku řízení nebo jízdy na zvířeti ještě pod jejich vlivem, tak řidič nesmí řídit jakékoliv vozidlo nebo jet na zvířeti až do té doby, dokud se požitý alkohol nevyloučí z jeho organismu. Za alkoholický nápoj se považuje lihovina, víno, pivo i jiný nápoj, který obsahuje více než 0,5 objemového procenta alkoholu (§ 2 písm. k, zákona č. 379/2005 Sb.).⁹⁰

⁸⁸ Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Vydání: 16. Praha: ARMEX Publishing, 2016. s. 15

⁸⁹ Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Vydání: 16. Praha: ARMEX Publishing, 2016. s. 16

⁹⁰ Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Vydání: 16. Praha: ARMEX Publishing, 2016. s. 16

Povinnosti řidiče nejsou stanoveny jen ve výše uvedeném zákoně o pozemních komunikacích, neboť i ustanovení § 16 odst. 1 zákona č. 379/2005 Sb., zákona o opatřeních před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, uvádí, že osoba, která vykonává činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje nebo dalších osob nebo poškodit majetek, nesmí požit alkoholické nápoje nebo užívat jiné návykové látky při výkonu této činnosti nebo před jejím vykonáním.

Orientačnímu vyšetření a odbornému lékařskému vyšetření zjišťujícím obsah alkoholu je povinna se podrobit osoba, u níž se lze důvodně domnívat, že vykonává činnost pod vlivem alkoholu. Dále se jedná o sobu, která je důvodně podezřelá, že přivodila jinému újmu na zdraví v souvislosti s požitím alkoholického nápoje a osoba podezřelá, která přivodila jinému újmu na zdraví v souvislosti s užitím jiné návykové látky.

Orientačním vyšetřením se zjišťuje obsah alkoholu v dechové zkoušce, které se provádí analyzátozem alkoholu. Pokud jsou splněny podmínky stanovené zvláštním právním předpisem, tak se odborné lékařské vyšetření neprovádí. V případě, že by osoba odmítla tento způsob vyšetření musí se provést odborné lékařské vyšetření a hledí se na ni, jako by byla pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky.⁹¹

Vyzvat osobu ke splnění povinnosti, kde se podrobí uvedeným vyšetřením je oprávněn příslušník Policie ČR, Vojenské policie, Vězeňské služby ČR, zaměstnavatel, její ošetřující lékař, strážník obecní policie nebo osoby pověřené kontrolou osob. Tyto osoby vykonávají činnost, při níž by mohly ohrozit život nebo zdraví svoje nebo dalších osob nebo poškodit majetek.⁹²

Orientačním vyšetřením se rozumí dechová zkouška, při které se provádí odběr slin, stěr z kůže nebo sliznic. Dechová zkouška je prováděná dechovým analyzátozem Dräger. Dechový analyzátor je dvakrát ročně kalibrován a měří na dvě desetinná místa, což znamená až na jednu setinu alkoholu. Jedná se pouze o orientační test, který sám o sobě nic neříká jen, že řidič může být pod vlivem. U návykových látek se používá

⁹¹ Česko. Zákon č. 379 Zákon o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů ze dne 19. srpna 2005. In Sbíрка zákonů Česká republika. 2005. část 1., §16

⁹² Česko. Zákon č. 379 Zákon o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů ze dne 19. srpna 2005. In Sbíрка zákonů Česká republika. 2005. část 1., §16

DrugWipe®5 S, který je určen k použití pro detekci drog v lidských slinách a potu. Test detekuje kanabis, opiáty, kokain a metamfetaminy.⁹³ Poté následuje lékařské vyšetření a to v případě, že je test pozitivní. Provádí se znalecké zkoumání na hodnotu, ze které ve výsledku je přestupek nebo trestný čin. Může se také ukázat, že je pozitivní test v krvi a v moči negativní tzn. nic se neděje a řidič je netrestán. Odborným lékařským vyšetřením lze charakterizovat cílené klinické vyšetření lékařem, které je provedeno dechovou zkouškou nebo odběrem vzorků biologického materiálu. Odběrem biologického materiálu se rozumí zejména odběr vzorku žilní krve, moči, vlasů nebo stěru z kůže či sliznic.⁹⁴

Během postupu při laboratorním vyšetření alkoholu v krvi se zabývá metodický pokyn Ministerstva zdravotnictví vydaný ve Věstníku MZ v roce 2006. Z tohoto pokynu vyplývá postup podle zákona, jejichž dodržení je nezbytné pro přesný výsledek stanovení alkoholu v krvi. Vzorek krve musí být vyšetřen dvěma na sobě nezávislými laboratorními metodami. Jedná se o metodu plynové chromatografie a ověřovací metodu. Při plynové chromatografii je nutné provést z téhož vzorku nejméně dvakrát a ověřovací zkoušku nejméně jedenkrát. Za pozitivní důkaz požití alkoholického nápoje se pokládá hladina v krvi vyšší než 0,20 g/kg, která je stanovená metodu plynové chromatografie.⁹⁵

Obdobně jako u alkoholu je i u návykových látek, kde se řidič musí na výzvu podrobit a to v případě pozitivního testu, kdy je vyzván na odběr biologického materiálu krve a moči.

⁹³ *LT Sezam s.r.o.: Testování řidičů na drogy v silničním provozu* [online]. Praha [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://www.drogovetesty.cz/cs/testovani-ridicu/>.

⁹⁴ Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Vydání:16. Praha: ARMEX Publishing, 2016, s. 17.

⁹⁵ Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Vydání:16. Praha: ARMEX Publishing, 2016, s. 17

6 Oprávnění policie ČR

Policie ČR je charakterizována jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, který slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti.⁹⁶ Dále plní úkoly podle trestního řádu a úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony. Jedná se o přímo použitelné předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. Působnost Policie je obecně vymezena v ustanovení v § 2 zákona č. 273/2008 sb., O Policii České republiky. V uvedené oblasti je nejdůležitější činnost dopravní policie ČR, kde mezi základní činnost příslušníku dopravní policie patří bezpečnost, plynulost provozu na pozemních komunikacích, dohled nad silniční dopravou, dohled nad kontrolou zákazu používání alkoholických nápojů a jiných návykových látek.⁹⁷

Příslušníci policie ČR jsou ze zákona oprávněni vyzvat řidiče, aby se podrobil testu, zda není při řízení ovlivněn ať už alkoholem nebo jinou návykovou látkou. K testu na přítomnost omamných a psychotropních látek přistupují policisté zpravidla po negativní dechové zkoušce a to v případě, kdy mají podezření, že by řidič mohl být pod vlivem jiných návykových látek. Řidič je povinen se na výzvu policisty testu podrobit. Bez ohledu na výsledek měření je policista oprávněn vyzvat řidiče k odbornému lékařskému vyšetření, kde se podrobí odběru biologického materiálu. Zejména v případě pozitivního orientačního testu je k prokázání ovlivnění řidiče návykovou látkou krevní rozbor nutný.⁹⁸

Při prokázání ovlivnění návykovými látkami u řidiče postupuje Policie ČR v souladu s Nařízením vlády 41/2014 Sb., o stanovení jiných návykových látek a jejich limitních hodnot. Při jejichž dosažení v krevním vzorku se řidič považuje za ovlivněného návykovou látkou. Rozbor krve na přítomnost a koncentraci návykových látek je vždy výsledkem znaleckého zkoumání, které provádí znalec z oboru toxikologie. V případě přestupkového řízení přibírá znalce správní orgán a v trestním řízení zpravidla orgán Policie ČR. Jako důkazní prostředek je vždy vyžadována analýza

⁹⁶ Česko. Zákon č. 273 zákon o Polici ČR ze dne 17. července 2008. In sbírka zákonů Česká republika. 2008, část. 1., §1.

⁹⁷ BLAŽEJOVSKÝ, Marek. *Drogy v dopravě*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 58 s.

⁹⁸ *POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY: Pomáhat a chránit* [online]. 2017 [cit. 2017-04-4]. Dostupné z: <http://www.policie.cz>

krevního vzorku, který se získává z oddělení krevního séra z krve řidiče tak, aby bylo možné stanovit krevní koncentraci návykových látek.⁹⁹

Ředitelství služby dopravní policie Policejního prezidia ČR v minulých letech upravilo postup při kontrole řidičů pod vlivem návykových látek. Policisté jsou ve výkonu služby seznámeni s tím, že při zjištění řidiče, který byl orientačním testerem pozitivně testován na přítomnost návykové látky, je nutné zadržet řidičský průkaz. Policie ČR se při plnění úkolů v souvislosti s dohledem na bezpečnost a plynulost silničního provozu zaměřuje především na rizikové chování jeho účastníků.

Jak už jsem se již zmiňovala v předešlých kapitolách, tak je nám známo, že řidiči pod vlivem návykových látek na naše silnice nepatří. Návykové látky lze ve slinách či potu zjistit až o několik hodin déle než v krvi. Se snahou zpochybnit používané orientační testery se setkáváme poměrně pravidelně.¹⁰⁰

Činnost policistů je zároveň upravena i interním aktem a to Závazným pokynem policejního prezidenta č. 160/2009, kde je v článku č. 61 uveden postup při odhalování protiprávního jednání pod vlivem jiných návykových látek. V rámci silničních kontrol je policista oprávněn vyzvat řidiče, aby se podrobil orientačnímu vyšetření a to zda neřídí vozidlo pod vlivem jiných návykových látek. K vyšetření přistoupí policista, který má podezření, že řidič požil jiné návykové látky.¹⁰¹

Dále policista provede orientační vyšetření biologického materiálu, které odebere kontrolované osobě, s využitím dostupných pomůcek nebo prostředků k tomuto určeným. Policista nemusí provést orientační vyšetření v případě, že z chování a vystupování kontrolované osoby jednoznačně vyplývá podezření na ovlivnění návykovou látkou a požití alkoholu, které bylo dechovou zkouškou vyloučeno.¹⁰²

Lze říci, že podezření policista získává z chování a vystupování kontrolované osoby. Za tímto účelem se policista zaměří na chování řidiče při vystupování z vozidla.

⁹⁹ *POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY: Pomáhat a chránit* [online]. 2017 [cit. 2017-04-4]. Dostupné z: <http://www.policie.cz>

¹⁰⁰ Vlastní výzkum

¹⁰¹ Viz Článek 160 v Závazném pokynu policejního prezidenta č. 160 ze dne 4. prosince 2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu.

¹⁰² *POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY: Pomáhat a chránit* [online]. 2017 [cit. 2017-04-4]. Dostupné z: <http://www.policie.cz>

Dále policista věnuje pozornost zejména postoje nebo chůze kontrolované osoby, způsobům chování (nepřirozená veselost, rozjařenost, koordinace pohybů, zmatečnost, roztřesenost, zasněnost, neklid, agresivní chování), tělesným příznakům (pocení, pot páchnoucí po spáleném listí či trávě, zarudlé oči, barva kůže, přiměřenosti oblečení s přihlédnutím k aktuálním klimatickým podmínkám v době kontroly, stopám chemikálií na ruce či oděvu a způsobu projevu). Dále se zaměří na oči řidiče (zejména na chování jeho zornic ve vztahu na změnu světla).¹⁰³

V rámci kontroly předložených dokladů, uskutečňuje s kontrolovanou osobou nenásilný rozhovor s cílem ověřit jeho hlasový projev, např. otázkami odkud a kam jede. Na závěr bude provedena vizuální kontrolu vnitřku vozidla. Zjistí-li policista ve vozidle přítomnost návykových látek, nebo pomůcek k jejich aplikaci, postupuje podle interního aktu řízení.¹⁰⁴

Součástí prováděné kontroly hlídkou Policie České republiky je samozřejmě i kontrola, zda vozidlo a řidič nejsou v evidencích odcizených vozidel nebo osob v pátrání, přičemž u řidičů je kontrola v evidencích zaměřena i na předchozí přestupková jednání, např. zda se opakovaně nedopustil překročení nejvyšší dovolené rychlosti a jsou zde i předchozí postihy. Z těchto zjištění může hlídka dojít k podezření, že řidič byl v minulosti trestán za jízdu pod vlivem návykové látky, třeba i opakovaně, což může vést k provedení testu na přítomnost jiných návykových látek. Statistiky v tomto případě napovídají na recidivu obzvláště mladých řidičů v užívání např. Cannabis a Pervitinu.¹⁰⁵

Článek č. 62 uvedeného závazného pokynu policejního prezidenta stanovuje postup při pozitivním testu. V případě, že výsledek orientačního vyšetření je pozitivní nebo v případě, že z chování a vystupování kontrolované osoby jednoznačně vyplývá podezření na ovlivnění návykovou látkou a požití alkoholu bylo dechovou zkouškou vyloučeno. V tomto případě policista vyzve řidiče k odbornému lékařskému vyšetření zjišťujícímu obsah jiné návykové látky než alkoholu (dále jen „lékařské vyšetření“).

¹⁰³ *POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY: Pomáhat a chránit* [online]. 2017 [cit. 2017-04-4]. Dostupné z: <http://www.policie.cz>

¹⁰⁴ *POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY: Pomáhat a chránit* [online]. 2017 [cit. 2017-04-4]. Dostupné z: <http://www.policie.cz>

¹⁰⁵ vlastní výzkum.

Lékařské vyšetření je prováděno ve zdravotnickém zařízení k tomu odborně a provozně způsobilém.¹⁰⁶

Nejprve policista vyplní „Protokol o lékařském a toxikologickém vyšetření osoby při podezření z ovlivnění návykovou látkou (NL)“. Poté v rámci odborného lékařského vyšetření zajistí policista odběr vzorku moče i odběr vzorku krve. Tento postup je důležitý k určování ovlivnění návykovou látkou. Po provedení určeného postupu je orgán policie povinen doručit na odborné zdravotnické zařízení odebrané biologické materiály, kde je provedeno prvotní zjištění z moče a krevní vzorek uschován pro případnou potřebu znaleckého zkoumání. U osoby, u níž byl zjištěn pozitivní výsledek orientačního vyšetření, jedná policista tak, aby nedošlo k příčině, která zbytečně vyvolá fyzické nebo slovní agresi ze strany kontrolované osoby a přitom dbá na vlastní bezpečnost.¹⁰⁷

6.1 Postup při vyšetřování

Jestliže policista má podezření ze spáchání přečinu dle ustanovení § 274 trestního zákoníku je nutné, aby pro objektivní šetření v souvislosti s trestním řízením zajistil všechny potřebné důkazy, které by řidiče ze spáchání tohoto trestného činu usvědčovaly. Kromě znaleckého posudku z oboru toxikologie, ve kterém je stanovena hodnota návykové látky, znaleckého posudku z oboru lékařství, kde se usoudí, zda řidič byl pod vlivem návykové látky je především nutné, aby policista zajistil i další důkazy. Jedná se například o výpověď podezřelého a výpověď svědků. Výše uvedené výpovědi s úředním záznamem o kontrole řidiče podezřelého z užití alkoholických nápojů nebo jiných návykových látek spolu s protokolem o lékařském vyšetření a s biologickým materiálem se zašle do akreditované toxikologické laboratoře, případně na Ústav soudního lékařství s žádostí o zjištění přítomnosti omamné a psychotropní látky. Po zajištění těchto důkazů a vyhodnocení situace z hlediska trestu se věc vyřeší ve zkráceném přípravném řízení.¹⁰⁸

¹⁰⁶ Viz Článek 160 v Závažném pokynu policejního prezidenta č. 160 ze dne 4. prosince 2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu.

¹⁰⁷ Viz Článek 160 v Závažném pokynu policejního prezidenta č. 160 ze dne 4. prosince 2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu.

¹⁰⁸ BLAŽEJOVSKÝ, Marek. *Drogy v dopravě*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 88 s.

7 Vlastní výzkum

7.1. Dotazníkové šetření

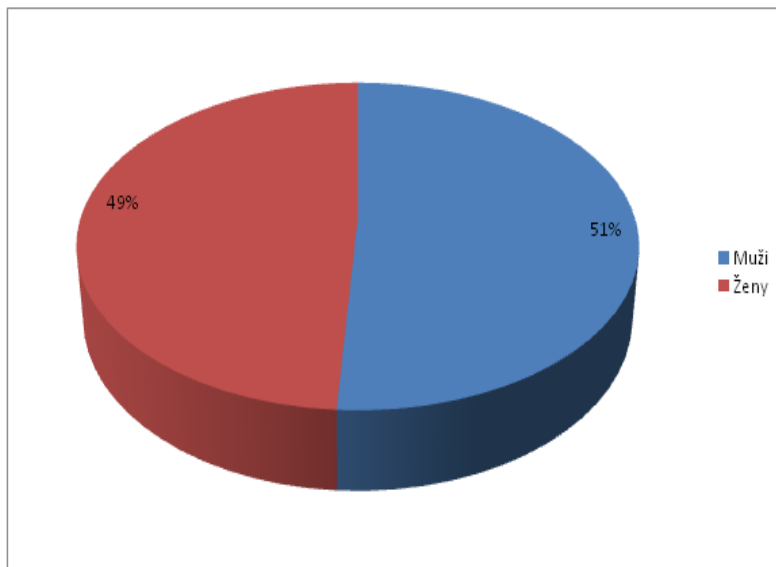
Metoda dotazníkového šetření je tvořena v praktické části bakalářské práce. Cílem tohoto šetření bylo zjistit, jak respondenti vnímají trestné činy v silniční dopravě v souvislosti s užíváním drog. Proto byl prostřednictvím internetových stránek www.surivo.com vytvořen kratší dotazník, který obsahuje 9 otázek.

Otázka č. 1: Vaše pohlaví

- Muž
- žena

Graf č. 1: Pohlaví¹⁰⁹

V grafu č. 1 je znázorněno, že v dotazníku více odpovídali muži než ženy. Mužů (51 %) a žen (49 %).

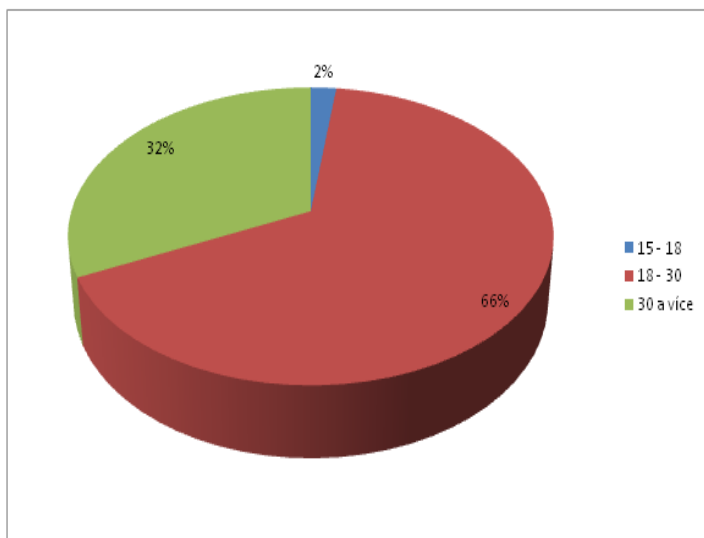
Otázka č. 2: Věk

- 15-18 let
- 18-30 let
- 30 a více

Graf č.2: Věk¹¹⁰

¹⁰⁹ Vlastní dotazníkové šetření

¹¹⁰ Vlastní dotazníkové šetření

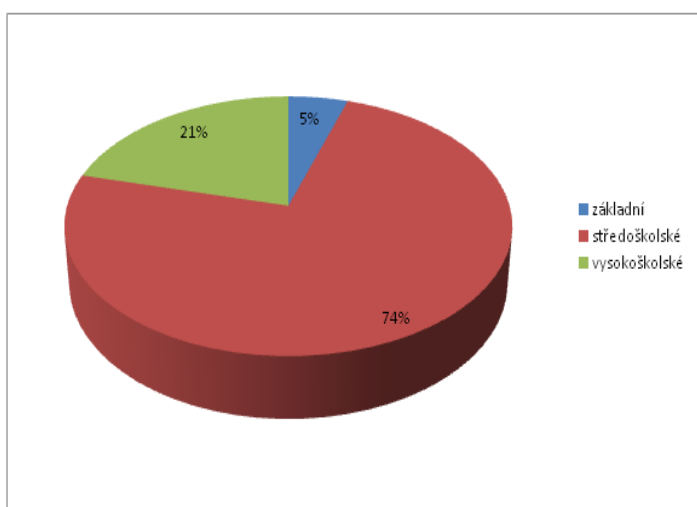

Ve věkové skupině se nejvíce zúčastnilo respondentů ve věku 18-30 let (66%). Poté odpověděli dotazovaný respondenti ve věku 30 a více (32%). Nejméně již zodpovědělo respondentu ve věku 15-18 let (2%).

Otázka č. 3: Dosažené vzdělání

- Základní
- Středoškolské
- Vysokoškolské

Graf č. 3: Vzdělání ¹¹¹

V předchozí otázce jsme se ptali na věkovou kategorii, která nám navazuje na další otázku. V této otázce jsme se zaměřili na vzdělání respondentů, kde po konečném

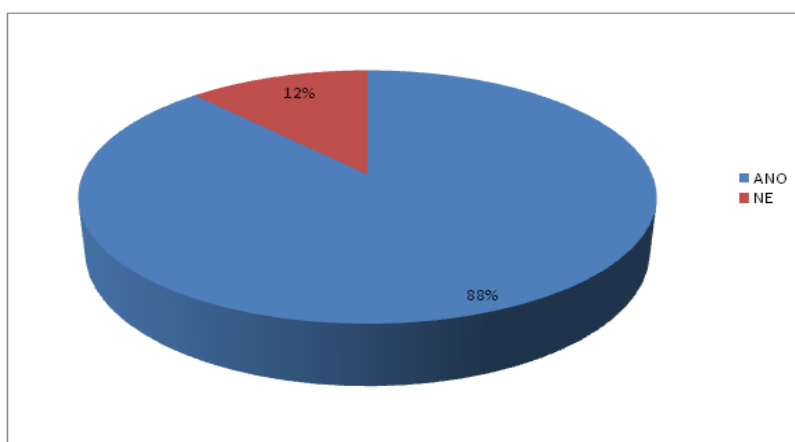
¹¹¹ Vlastní dotazníkové šetření

sečtení výsledku odpověděli respondenti se středoškolským vzděláním což představuje (74 %). Jako druhý byli vysokoškoláci (21%) a nejméně odpovědělo (5 %) respondentů se základním vzděláním.

Otázka č. 4: Jste řidičem

- Ano
- Ne

Graf č. 4: Řidič¹¹²

Nyní byli dotazováni ptáni na to, zda jsou řidičem na pozemních komunikacích. Více jak polovina vlastní řidičský průkaz (88%) a zbytek odpovídajících nevlastní řidičský průkaz (12%).

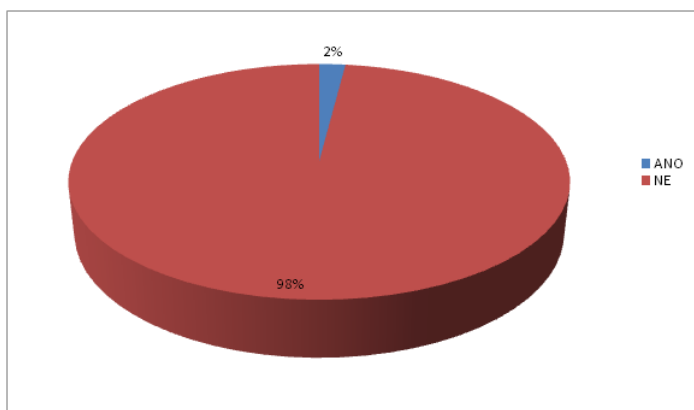
Otázka č. 5: Souhlasíte s užíváním drog během řízení

- Ano
- ne

Graf č. 5: Drogy během řízení ¹¹³

¹¹² Vlastní dotazníkové šetření

¹¹³ Vlastní dotazníkové šetření

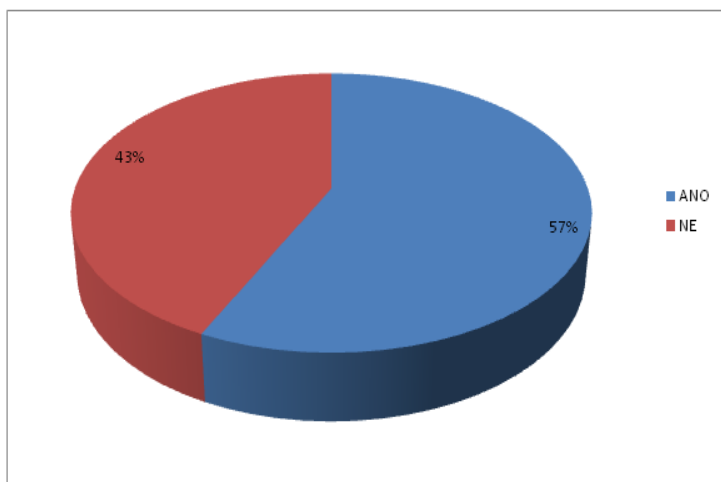

Následující graf č. 6 ukazuje, zda dotazování souhlasí s užíváním drog během řízení. Po celkovém shrnutí výsledků, vyšel graf č. 5, z kterého lze vyčíst, že nejvíce dotazovaných nesouhlasí s užíváním drog během řízení (98%) a zbylí (2%) ano.

Otázka č. 6: Setkali jste se s řidičem pod vlivem drog

- Ano
- Ne

Graf č. 6: Řidič pod vlivem drog ¹¹⁴

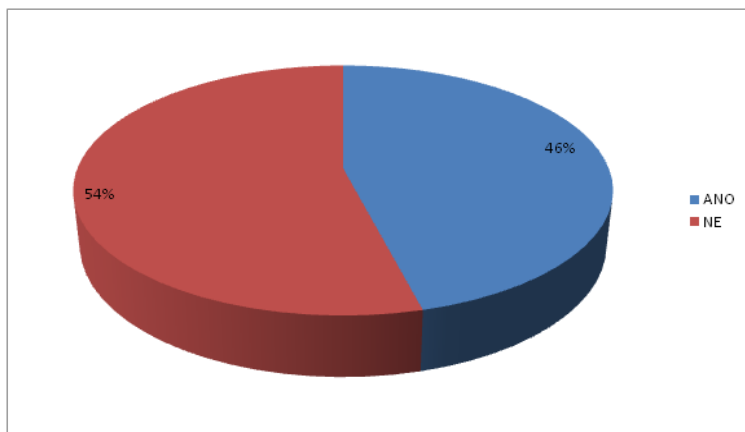
V této otázce se autorka zaměřila na setkání řidiče pod vlivem drog, kde dotazovaní respondenti převážně odpověděli ano, což je 57 % a 43% odpovědělo, že ne. Tato otázka navazuje na následující otázky č. 7, 8 a č. 9.

¹¹⁴ Vlastní dotazníkové šetření

Otázka č. 7: Zpřísnili byste podmínky pro získání řidičského oprávnění

- Ano
- Ne

Graf č. 7 Zpřísnění podmínek¹¹⁵

Vzhledem k dané problematice na tuto otázku odpovědělo 54% respondentů, kteří nesouhlasí se zpřísněnými podmínky pro získání řidičského průkazu a 46 % respondentů by souhlasilo. Pro získání řidičského průkazu v dnešní době stačí splnit závěrečný test a závěrečné jízdy za přítomnosti komisaře. Mohu říci, že i já se přikláním ke zpřísnění podmínek a to z toho důvodu, že by na silnicích klesl počet dopravních nehod.

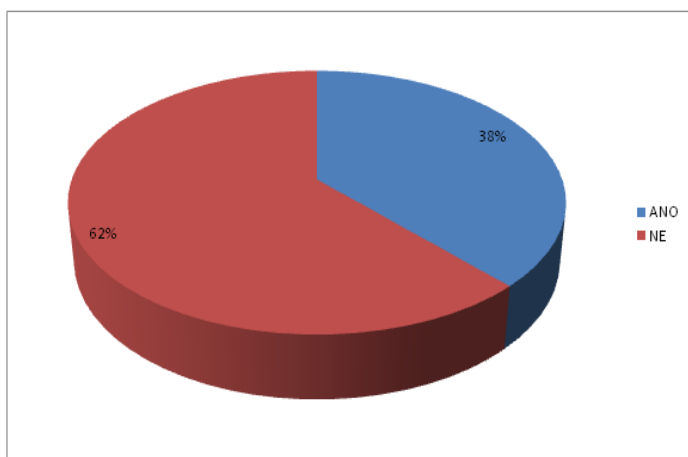
Otázka č. 8: Považujete prevenci drog za dostatečnou

- Ano
- Ne

Graf č. 8: Prevence drog¹¹⁶

¹¹⁵ Vlastní dotazníkové šetření

¹¹⁶ Vlastní dotazníkové šetření

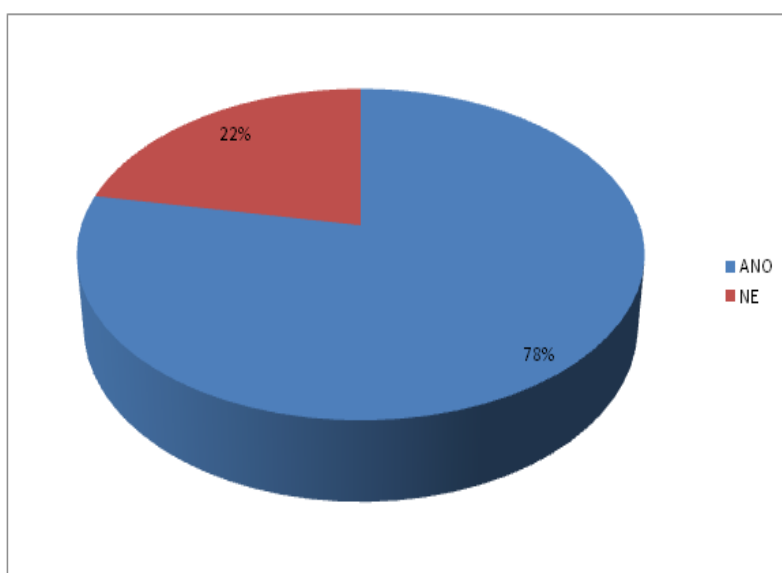

Dále byla položena otázka, zda respondenti považují prevenci drog za dostatečnou, kde 62 % respondentů si myslí, že prevence je nedostatečná a 38% respondentů jsou opačného názoru. Vzhledem k tomu, že na policejních stanicích není velká kapacita, tak nelze pokrýt veškerá místa, kde se pohybují řidiči pod vlivem drog nebo jiných návykových látek.

Otázka č. 9: Zpřísnili byste tresty

- Ano
- Ne

Graf č. 9 Přísnější tresty¹¹⁷

Poslední otázka řešila, zda zpřísnit tresty nebo ne. Nejvíce respondentů souhlasí (78%) a jako další by tresty neměnili (22%). Není se čemu divit, jak již sami můžete

¹¹⁷ Vlastní dotazníkové šetření

pozorovat, osoby pod vlivem drog si i přes jakékoliv napomenutí či pokuty sedají za volant.

7.2 Shrnutí výsledků

Smyslem a cílem dotazníkového šetření, bylo zjistit skutečnost, zda respondenti mají přehled o možné trestné činnosti, která je páchána užíváním návykových a psychotropních látek (drog a alkoholu), při řízení motorového i nemotorového vozidla a zda jsou si vůbec vědomi skutečnosti, že tato trestná činnost je dnes velice běžná, bagatelizovaná, v mnoha ohledech společností v podstatě vsunuta do životního stylu, ale velice nebezpečná z hlediska možných následků a že její spáchání hrozí i jim samotným, kupříkladu už jen tím, že na cyklistické stezce, jako cyklisté, vypijí ve stánku dvě dvanácti stupňová piva a poté nedají přednost jinému cyklistovi, nebo srazí chodce či bruslaře. Jak již bylo zmíněno 98% respondentů nesouhlasí s užíváním návykových a psychotropních látek - ovšem myslím si, že pro respondenty je zavádějící právě označení droga, během řízení, zde je naprosto zřejmé, že veřejnost pivo a v něm obsažený alkohol, zcela mylně za návykovou látku vůbec nepovažuje a za "řízení" považuje pouze "řízení motorového vozidla". Kolik jich pivo nepovažuje za návykovou látku je zřejmé z údaje, že ač 98% řidičů s požitím drog za volantem nesouhlasí, tak 57% se s ní nebo jejím uživatelem za volantem setkalo. Skoro polovina řidičů tedy považuje pivo a alkohol v něm obsažený, za normální nápoj užívaný při řízení. Lze tedy konstatovat, že většina přistižených účastníků silničního provozu požívá návykovou a psychotropní látku vědomě a po jejím užití vědomě užívá i motorové či nemotorové vozidlo k jízdě ve veřejném prostoru. Tím naprosto vědomě ohrožují nejen sebe, ale hlavně ostatní, mnohdy nevinné, účastníky silničního provozu a z tohoto úsuzu, by měly vycházet i soudem udělované tresty. Dnešní praxe soudů je však zcela opačná a tresty v podstatě směšné. Ustanovení zákona o "obecním ohrožení", které by dle mého úsudku mělo být v takových případech užíváno zcela automaticky, se téměř neužívá a činy jsou i soudem bagatelizovány

Cílem dotazníkové šetření bylo zjistit, zda respondenti mají přehled nad trestnou činností, která je páchána s užíváním drog na silnicích. Jak již bylo v předchozí kapitole zmíněno, tak 98% respondentů nesouhlasí s užíváním drog během řízení. V otázce č. 6 byla kladená otázka, zda se respondenti setkali s řidičem pod vlivem drog. Většina odpověděla, že ano, což je 57%. Zde lze říci, že většina

účastníku co požívají drogu nebo jinou návykovou látku, tak přesto sednou za volant a vyjedou na silnice. Nejen, že mohou způsobit újmu sami sobě, ale díky tomu, že riskují účinky té látky, tak ohrožují lidi kolem sebe.

Další otázka je zaměřená na zpřísnění podmínek pro získání řidičského průkazu. Zarážející však je, že většina respondentů nesouhlasí, aby byly zpřísněně podmínky. Já s tím nemohu souhlasit. Už jen z toho důvodu, že v dnešní době je všechno o rodinných známých. I já jsem měla tu možnost se s tím setkat, když jsem dělala závěrečné testy na řidičský průkaz. Proto si myslím, že kdyby byli jinací podmínky, tak by nebylo tolik dopravních nehod.

Na to navazuje otázka č. 8, kde 62 % respondentů si myslí, že prevence drog není dostatečná. Jak už již bylo v předchozí kapitole zmíněno, nejen, že by bylo dobré zpřísnit podmínky pro získání řidičského průkazu, ale i prevenci. Skoro většina osob, které užívají drogy nebo jiné návykové látky, tak si stejně sednou za volant. Proto by kontrola na silnicích měla být větší než je do teď. Poslední otázka se zabývá, zda respondenti souhlasí s přísnějšími tresty. V grafu č. 9 můžeme vidět, že 78% respondentů souhlasí, aby tresty byly zpřísněny a 22 % nesouhlasí. Ani se nedivím, že zbylá část nesouhlasí už z toho důvodu, že sami ví, že po požití jakékoliv láky usednou za volant.

Předem připravené hypotézy se potvrdily:

H-1 Většina respondentů nesouhlasí s užíváním drog během řízení.

H-2 Většina respondentů nepovažuje prevenci drog za dostatečnou.

První hypotéza, která byla zjištěna z výsledků dotazníkové šetření, byla potvrzena. Většina dotazovaných na otázku odpověděla, že nesouhlasí s užíváním drog za volantem.

Druhá hypotéza byla také potvrzena, kdy 62% zúčastněných respondentů odpovědělo, že nepovažují prevenci drog za dostatečnou. Proto je potřeba zvýšit dohled policistů jak v nočních hodinách, tak i o víkendech a o svátcích.

8 Navrhovaná opatření

I přes skutečnost, že Česká republika z hlediska celkového počtu nehod způsobené pod vlivem alkoholu patří mezi nejlepší v Evropě, tak je velmi zarážející meziroční nárůst dopravních nehod zaviněných pod vlivem alkoholu u řidičů motorových vozidel o téměř 4%, ale u počtu usmrcených osob o téměř 35 %. Na celkovém počtu usmrcených se dopravní nehody zaviněné pod vlivem alkoholu podílejí 5 %. Co se týká v oblasti alkoholu a návykových látek musí jít jednoznačně o cílené působení na změnu chování, která se projevuje u řidičů. Největší důraz bude kladen na represivní činnost policie.¹¹⁸

Jak jsem již zmiňovala v předchozí kapitole, zaměřila bych se na zvýšený dohled policejních hlídek při nočních hodinách a převážně o víkendech. Dále se přikláním ke zpřísnění, jak psychotestů, tak i k trestům. Pokud budeme hovořit o dalším opatření, tak bychom se zaměřili na zavedení bodového systému, zavedení oprávnění příslušníku PČR, kde při silniční kontrole policista zjistí u řidiče alkohol nebo jinou návykovou látku, dochází k okamžitému zadržení řidičského průkazu, zvýšení sankcí za porušení pravidel na pozemních komunikacích a zavedení trestního postihu při řízení motorového vozidla ve stavu vylučující způsobilost, které si řidič přivodil vlivem návykové látky.¹¹⁹

Navrhovaná opatření proti snížení dopravních nehod zaviněných pod vlivem návykové látky prostřednictvím výchovného opatření a dohledu Policie ČR:

- Jedná se o každoročně pořádající kampaně zaměřené na nebezpečí řízení pod vlivem alkoholu, léku a jiných návykových látek.
- Zlepšení poznatků o alkoholu a návykových látek na způsobilost řídit motorové a nemotorové vozidlo a dbát na bezpečnost silničního provozu ve vzdělávacích programech a hlavně u autoškol.

¹¹⁸ *Národní strategie: bezpečnosti silničního provozu* [online]. Praha: Ministerstvo dopravy, 2005 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.ibesip.cz/data/web/soubory/strategie-final-050526-1.pdf>

¹¹⁹ *Národní strategie: bezpečnosti silničního provozu* [online]. Praha: Ministerstvo dopravy, 2005 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.ibesip.cz/data/web/soubory/strategie-final-050526-1.pdf>

- Zvýšení informovanosti pacientů o účincích léku a jejich vliv na řízení.¹²⁰

Je lze potřeba, aby policejní hlídky více spolupracovali s kriminální policií, zejména s oddělením obecné kriminality zabývající se omamnými a psychotropními látkami. Při spolupráci by policisté mohli získat veškeré informace a hlavně místa, kde dochází ke konzumaci návykových látek, například zvýšení hlídek u restaurací, diskoték, klubů a barů. Případě provádění zásahu na konkrétní místa je potřeba využít všech policejních složek. To se týká dopravní, pořádkové a služby kriminální policie a vyšetřování.

¹²⁰ *Národní strategie: bezpečnosti silničního provozu* [online]. Praha: Ministerstvo dopravy, 2005 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.ibesip.cz/data/web/soubory/strategie-final-050526-1.pdf>

9 Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo charakterizovat trestné činy v dopravě v souvislosti s užíváním drog. Tento cíl byl dosažen v teoretické části pomocí odborné literatury. Tato část obsahovala definice základních pojmů, což se týká pozemní komunikace, účastník na pozemních komunikacích, motorové a nemotorové vozidlo, přestupek, trestný čin, návykové látky, psychotropní látky, vývoj páchaní trestné činnosti pod vlivem drog a trestná činnost pod vlivem návykové látky.

V další kapitole hovoříme o povinnostech řidiče, kde je nám určeno, co je řidič povinen udělat a co je přísně zakázáno. Kapitola oprávnění policie ČR, kde hovoříme o úkolech a kontrole řidičů pod vlivem návykových látek. V podkapitole jsme se zaměřili na postupu policistů při vyšetřování. Praktická část bakalářské práce vychází z dotazníkového šetření. Jednotlivé odpovědi byly získány pomocí anonymního dotazníku, který byl vyvěšen na internetových stránkách. Na tento dotazník odpovědělo 100 respondentů, z toho 51 mužů a 49 žen. Většina dotazovaných se setkala s řidičem pod vlivem návykových a psychotropních látek. Respondenti, kteří uvedli, že se setkali s řidičem pod vlivem návykových a psychotropních látek, uvedli, že by zpřísnily tresty a považují prevenci drog za nedostatečnou.

Myslím si, že vzhledem k trendům v dopravě a vývoji automobilů, dočasným, i když na 25-30 let, když se nejedná o řešení, tak výrazným omezením užívání drog v silničním provozu by bylo zpřísnění výběru uchazečů. To co se týká spolehlivosti, stanovit povinné psychotesty pro všechny, zkvalitnit výcvik, kde by bylo vhodné uvažovat o opětovné převedení autoškol do státní organizace pod dozorem ministerstva dopravy a vnitra. Dále ukončit bagatelizování této trestné činnosti a výrazné a odstrašující zvýšení trestů, neboť názory "odborníků", že trest nikoho neodradí jsou zcela mylné. Trest nikoho neodradí v případě, kdy je v horní hranici mírný a soudy je ani nevyužívají. Dobrý až drakonický trest, který by soudy udělovaly nekompromisně, odradí 70 % potencionálních pachatelů, což je výsledek, který by na světě neměl obdoby.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BORNÍK, Miroslav. *Drogy: co bychom o nich měli vědět*. Praha: Themis, 2001. 31 s. ISBN 8085821982.
2. BLAŽEJOVSKÝ, Marek. *Drogy v dopravě*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 188 s. ISBN 978-80-7478-903-8.
3. DRAŠTÍK, Antonín, Jan ENGELMANN a Aleš FLÍDR. *Silniční doprava trestná činnost*. Český Těšín: Poradce, 2011. ISBN 978-80-7365-327-9.
4. GANERI, Anita. *Drogy: od extáze k agonii*. Praha: Amulet, 2001. 152 s. Alfabet. ISBN 80-86299-70-8
5. KOPECKÝ, Zdeněk. *Občan a dopravní nehoda*. Praha: Prospektrum, 1998. Právo do kapsy. ISBN 80-7175-068-9.
6. NEŠPOR, Karel a Václav DVORÁK. *Prevence trestné činnosti související s návykovými látkami*. Praha: Armex, 1998. 98 s. ISBN 80-902283-9-9.
7. PORADA, Viktor. *Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi*. Praha: Linde, 2000. 378 s. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 8072012126
8. SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 292 s. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-389-6.
9. ŠTABLOVÁ, Renata a Břetislav BREJCHA. *Drogy: vybrané kapitoly*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2005. 115 s. ISBN 80-7251-186-6.
10. ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. 3632 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

Elektronické zdroje

1. [Http://www.substitucni-lecba.cz/rozdeleni-drog](http://www.substitucni-lecba.cz/rozdeleni-drog) [online]. Praha 2: MeDitorial, 2017 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.substitucni-lecba.cz/rozdeleni-drog>
2. *Prev-Centrum* [online]. Praha 6 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://prevcentrum.cz/Heroin>
3. *Národní strategie: bezpečnosti silničního provozu* [online]. Praha: Ministerstvo dopravy, 2005 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.ibesip.cz/data/web/soubory/strategie-final-050526-1.pdf>
4. *Závislost na alkoholu prevence a léčba: Havlíčkův Brod PL-závislost na návykových látkách* [online]. Havlíčkův Brod: MUDr. Hana Houdková [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.alkohol-alkoholismus.info/lecba/lecebny-psychiatricke-lecebny-seznam/havlickuv-brod-psychiatricka-lecebna/1038-havlickuv-brod-pl-zavislost-na-navykovych-latkach.html>
5. *LT Sezam s.r.o.: Testování řidičů na drogy v silničním provozu* [online]. Praha [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://www.drogovetesty.cz/cs/testovani-ridicu/>.

Legislativní dokumenty

1. Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Vydání: 16. Praha: ARMEX Publishing, 2016. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-41-0.
2. Česko. Zákon č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích. In: Sbírka zákonů. České republiky [online]. 1997, [cit. 1997-01-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-13>
3. Viz Článek 160 v Závažném pokynu policejního prezidenta č. 160 ze dne 4. prosince 2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu.
4. Česko. Zákon č. 273 / 2008 Sb. o Policii. In: Sbírka zákonů. České Republiky

Seznam tabulek a grafu

Graf. č. 1: Pohlaví

Graf č. 2: Věk

Graf č. 3: Vzdělání

Graf č. 4: Řidič

Graf č. 5: Drogy během řízení

Graf č. 6: Řidič pod vlivem drog

Graf č. 7: Zpřísnění podmínek řidičského průkazu

Graf č. 8: Prevence drog

Graf č. 9: Přísnější tresty

Přílohy

Příloha č. 1

Dotazník-Trestné činy v dopravě v souvislosti s užíváním drog

Dobrý den,

Jsem studentem 3. ročníku na Vysoké škole evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích, obor Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě. Věnujte prosím několik minut svého času k vyplnění následujícího dotazníku, který je anonymní a poslouží k doplnění mé bakalářské práce, která se zabývá trestnou činností v silniční dopravě v souvislosti s užíváním drog. Děkuji za vyplnění

1. Pohlaví

- Muž
- Žena

2. Věk

- 15-18 let
- 18-30 let
- 30 a více

3. Vzdělání

- Základní
- Středoškolské
- Vysokoškolské

4. Jste řidičem?

- Ano

- Ne

5. Souhlasíte s užíváním drog během řízení?

- Ano
- Ne

6. Setkali jste se s řidičem pod vlivem drog?

- Ano
- Ne

7. Zpřísnili byste podmínky pro získání řidičského průkazu?

- Ano
- Ne

8. Považujete prevenci drog za dostatečnou?

- Ano
- Ne

9. Zpřísnili byste tresty?

- Ano
- Ne

